

Aseveljien muisto- laatta paljastettiin Suomen suurlähetystössä Washingtonissa

Suomalaiset Aseveljet Amerikassa -yhdistyksen pronssinen 70-vuotismuistolaatta paljastettiin Suomen suurlähetystön sotilasasiamiehen virkahuoneessa Suomen itsenäisyyspäivänä 6. päivänä joulukuuta 2005. Suomen vapaussodan rintamamiehet ja -naiset perustivat oman yhdistyksen New Yorkissa 21.4.1934 nimellä Suomen Vapaussodan Rintamamiehet Amerikassa. Oma lippu vihittiin käyttöön 30.1.1936, ja se on vieläkin mukana kunnia-paikallaan tilaisuuksissamme Amerikan ja Suomen lippujen keskellä.

Yhdistys on tehnyt mit-tavaa työtä tällä mantereella aseveljien ja sotainvalidien auttamiseksi. Talvisodan alettua yhdistys lähetti Suomeen 10 000 dollarin lääke-lähetysten koostuen pääasiassa morfiinista. Vapaa-ehtoisia ehti sotaan noin 375, yli tuhannen miehen odottaessa kuljetusta talvisodan päätyttyä.

Vapaaehtoisten palattua yhdistyksen nimi muutettiin nykyiseen muotoonsa. Myös sotien jälkeen on tehty huomattavia lahjoituksia veteraanien tukemiseksi. Vuonna 1978 lähetettiin

70-vuotislaatta kertoo: "Suomalaiset Aseveljet Amerikassa. Velvollisuus, Kunnia, Uhraus. 70 vuotta veteraanien tukena 1934-2004."

Kaunialan Sotavammassa-raalan rakennusrahastoon noin 17 000 dollaria. Useita pienempiä avustuksia on senkin jälkeen tehty.

Nykyisin tavoitteemme on pääasiassa auttaa tällä mantereella asuvia aseveljiä. Muutama vuosi sitten jäsenmäärämme harvetessa heräsi ajatus asettaa pysyvä muistomerkki tälle mantereelle veteraanimme kunniaksi. Päädyimme siihen tulokseen, että Suomen Yhdysvaltain suurlähetystö olisi paras sijoituskohde. Suurlähettiläs Jukka Valtasaaren ja sotilasasiamiesten suosiollisella suhtautumisella toimeen tartuttiin.

Kutsu suurlähettiläältä

Seuramme jäsen Juha Mäkipää suunnitteli laatan, ja se sai hyväksynnän toukokuussa 2004 pidetyssä vuosikokouksessa. Laatan valmistuttua se lähetettiin Washingtoniin kiinnitettäväksi sille valitulle paikalle. Marraskuussa tuli suurlähettiläältä kutsu kahdeksalle hengelle saapua laatan paljastustilaisuuteen 6.12.2005.

Tilaisuuteen lähti puheenjohtaja Ray Heinonen ja vaimonsa Arja, sihteeri Kaisa Åkerlund, rahastonhoitaja Veikko Salmela ja vaimonsa Tuula, johtokun-

nan jäsen Veli Kanninen ja vaimonsa Toini sekä jäsen Maija Hinkkanen, jo edesmenneen puheenjohtajan leski. Kaikki olemme toiminnassa kauan mukana olleita ja ansioituneita yhdistyksen jäseniä.

Olimme sovittuun aikaan lähetystössä. Meidät otti ystävällisesti vastaan komentaja Kari Huhtala. Hän ohjasi meidät yläker-taan sotilasasiamiehen työhuoneeseen. Kohta tuli paikalle sotilasasiamies, eversti Sakari Honkamaa puolisonsa kera. Kaikille jaettiin lasi samppanjaa.

Pian saapui huoneeseen myös suurlähettiläs Jukka Valtasaari hänkin puolison-

Sivuillamme
TÄNÄÄN mm.

Mellilän Karjalaiset ry	4
Nuuttipukkeja	5
Vampulan Karjalaiset 60 v.	6-7
Erään äidin tarina, osa 1	8
Pakkoluovutetut alueet TV:ssä	9
Heikinmaa muistelee, osa 23	10

Kurkijokelaisen seuraavat ilmestymispäivät ovat 27.1., 10.2., 24.2., 10.3.

Suomalaiset Aseveljet Amerikassa -yhdistyksen nykyinen puheenjohtaja Ray Heinonen on syntynyt Kurkijoen Rummunsuolla.

sa kanssa. Hän tervehti meitä kaikkia kädestä ja toivotti meidät tervetulleiksi.

Tilaisuus alkoi Finlandia-hymnin soidessa taustalla. Sotilasasiamiehet poistivat verhon, jolloin komea laatta paljastui. Sille nostettiin malja.

Suurlähettiläs Jukka Valtasaari puhui ja kiitti perinnekasta yhdistystämme veteraanien hyväksi teke-mästämme työstä. Yhdistyksen puheenjohtaja Ray Heinonen käytti puheenvuoron mainiten muun muassa: "Tällä muistomerkillä haluamme kunnioittaa veteraaneja ja sitä suurta uhrausta, jonka nämä miehet ja naiset ovat antaneet Suomen vapauden ja itsenäisyyden hyväksi."

Tilaisuuden päätössa-noissa eversti Honkamaa lausui mielihyvänsä siitä, että muistolaatta kiinnitettiin juuri hänen työhuoneensa seinälle. Sinne se hänen mielestään kuuluu-kin näkyvälle paikalle kaikkien sisään tulijoiden nähtäväksi ja ihailtavaksi, ja myös muistutukseksi hänen

seuraajilleen asevelityöstä tällä mantereella.

Lyhyt, mutta arvokas ja lämminhenkinen tilaisuus päättyi, ja komentaja Huhtala ohjasi meidät alakertaan suurlähettilään itsenäisyyspäivän vastaanotolle. Tilaisuudesta jäi meille mukana olleille kaunis muisto ja tunne siitä, että mekin olemme tehneet jotain veteraanimme hyväksi.

Suomalaiset Aseveljet Amerikassa -yhdistyksen puolesta

Ray Heinonen
puheenjohtaja

Ray Heinonen on syntynyt Kurkijoen Rummunsuolla Urpo Heinosena.

Yhteiskuvassa sotilasasiamiehen työhuoneessa juuri paljastetun muistolaatan edessä Tuula Salmela (vas.), Kaisa Åkerlund, Arja Heinonen, suurlähettiläs Jukka Valtasaari, Maija Hinkkanen, Ray Heinonen, Toini Kanninen, eversti Sakari Honkamaa, Veli Kanninen ja Veikko Salmela.

13.1.2006

Seuraaviksi kuudeksi vuodeksi

Vielä emme ole joutuneet kärsimään vuoden-vaihteen juhlakauden päättymisen aiheuttamasta ”krapulasta”. Arki ei ole päässyt yllättämään, koska elämme presidentinvaalitaiston kiihkeimpiä aikoja. Vaalitenttejä tulee televisiosta harva se ilta. Myös eri ohjelmat ovat saaneet vieraikseen ehdokkaita toinen toisensa perään. Ehdokkaat kiertävät maata, lehdistä on vaali-ilmoituksia.

Olemme saaneet kuulla eri ehdokkaiden mielipiteitä niin paljon, kuin olemme halunneet ja jaksaneet.

Mutta silti tuntuu, ettei oikein selviä eroja ehdokkaiden välille ole syntynyt. Olen sitä mieltä, että valitsimmepa kenet tahansa näistä kahdeksasta ehdokkaasta, saamme presidentin, joka pystyy edustamaan Suomea maailmalla, valitsemaan jonkun Suomen pankkiin ja järjestämään Itsenäisyyspäivän juhlan Presidentinlinnassa.

”Minä XX, jonka Suomen kansa on valinnut Suomen tasavallan presidentiksi, vakuutan, että presidentintoimessani vilpittömästi ja uskollisesti noudatan tasavallan valtiosääntöä ja lakeja sekä kaikin voimin edistän Suomen kansan menestystä.”

Tasavallan Presidentillä on käytettävissään maan parhaat apujoukot, jos hän vain haluaa niitä käyttää. Häntä ei jätetä yksin, niin kuin viime vuosien Miss Suomet ovat valittaneet, että heidät jätettiin yksin räpiköimään heti valintansa jälkeen. Ihmisen pitää olla aika avuton, jos ei sellaisten apuvoimien kanssa pärjää.

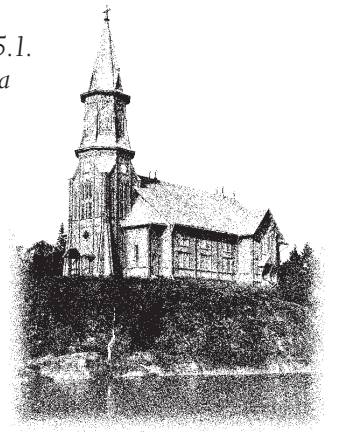
Tarja Halonen valitti, ettei presidentin toimessa saa kiitosta, vaikka tekisi mitä. En tiedä, mitä hän luulee gallupien mielipidekyselyjen korkeiden kannatuslukujen tarkoittavan. Elämä opettaa, ettei kaikkien mieliksi voi olla. Poliitikassa sen luulisi oppivan heti ensimmäiseksi. Siellä jos missä tarvitaan hyvää itsetuntoa ja paksua nahkaa.

Lähdetään kaikki äänestämään. Ja sitten vain onnea kaikille presidenttiehdokkaille!

Raija Hjelm

Hartaus sunnuntaiksi 15.1.
2. sunnuntai loppiaisesta

Uusi vuosi – uudet tavat

Vuosi 2005 on takanamme, aloittelemme uutta vuotta, jolta odotamme paljon hyvää. Arkisessa aherruksessaamme unohdamme kuitenkin usein, miten me voisimme sen hyvän saavuttaa. Odotuksemme perustuvat yleensä aineelliseen hyvään. Odotamme tietenkin myös hyvää terveyttä, joka sekin heijastaa sitä hyvinvointia, josta nyt vaalien aikana kovin paljon puhutaan. Elämme hyvinvointivaltiossa, jossa kuitenkin monen on paha olla.

Ensi sunnuntain tekstien yhteydessä on rukous, joka sopii mielestäni hyvin tulevan vuoden odotuksiin. Siinä ovat mm. sanat: ”Ravistele meidät hereille Henkesi avulla ja vahvista uskoamme rakkautesi voimaan.” Mitä me siis rukoilemme? Rukoilemme sitä henkistä ja hengellistä voimaa, joka antaa meille hyvän mielen, vaikka ajallisesti emme tavoittaisikaan kaikkea sitä, mitä toivomme. Tätä voisimme tavoitella opettelemalla uusia elämäntapoja. Evankeliumitekstissä, Lk. 4:16-21, kerrotaan: ”Jeesus tuli Nasaretiin, missä hän oli kasvanut, ja meni tapansa mukaan synagogaan...” Kuka meistä menee tapansa mukaan jumalanpalvelukseen? Kuka meistä lukee säännöllisesti Sanaa? Kuka meistä rukoilee itsensä ja toistenkin puolesta? Olisiko aika parannukseen!

Elämän kova kiire, hyvän olon etsiminen, mammonan tavoittelu ja joskus myös vastoinikäymiset erehdyttävät yhä syvemmälle tämän maailman syövereihin. Koin itsekkin viime vuonna monia taloudellisia epäonnistumisia, ne jäivät harmittamaan. Huomasin kuitenkin, että tärkeintä sittenkin on sisäinen rauha. Sen koin perheeni ja ennen kaikkea lasteni perheitten sekä hyvien ystävien parissa. Kaiken kruunasi yhteinen joulumatka, jolla saimme lastenlasten kanssa hiljentyä kenenkään häiritsemättä Joulun sanomaan. Vaikka maa oli vieras, Sana oli tuttu, laulut soivat samaa rauhaa, mieli nousi melkein ylös tästä ajallisesta hyörintästä. Silloin alkoivat elää uudelleen nekin viime vuoden muistot, jotka aikoinaan haavoittivat. Olimme neljän läheisen siunaustilaisuudessa, jossa tämän elämän kaotavuus tuli voimakkaasti esille.

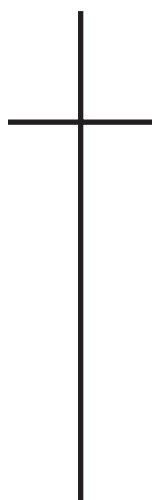
Kun kehotan muuttamaan myös tapojamme, annan sen kehotuksen ensimmäiseksi itselleni. Pari muuttoa ja kiireiset tehtävät eläkeläisenäkin sekä väsymys ovat vieneet mahdollisuuden ja tahdon osallistua oman seurakunnan jumalanpalvelukseen. Tosin toimituksissa on Sana ollut esillä, mutta se on kuulunut niin rutiininomaisesti opittuun työhön, ettei siihen ole itsekään oikein syventynyt. On ihan toista, jos jaksaa istua penkissä hiljaa ja antaa Hengen vaikuttaa Sanan kautta.

Kerron vielä yhden esimerkin hiljentymisen voimasta. Haimme pienen espoolaisen lapsenlapsemme, 3 vuotiaan Kaislan, Taalintehtaalta autolla kotiin, jotta vanhemmat saivat rauhassa purjehtia vastatuuleen lopun matkan. Olimme yötä veneessä, joten ilta jäi alueen katselemiseen. Menimme rannalla olevalle nurmikolle, rautamalmin sulatusrakennusten keskelle, jossa ruotsinkielinen seurakunta piti hartaustilaisuutta. Istuin pienen Kaislan kanssa etupenkkiin, ja jäin kuuntelemaan. Hän istui kädet ristissä aivan hiljaa ja kuunteli hartaa kieltä, jota hän ei ymmärtänyt. Tunnelma oli kuitenkin harras ja mieltä ylentävä.

Kun toivotan näin kaikille lukijoilleni hyvää vuotta 2006, niin toivon, että me kaikki voisimme kokea mahdollisimman usein koko elämämme voimaksi sanat, jotka Jeesus luki profeetta Jesajan kirjasta: ”Hän on lähettänyt minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman, julistamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista.” Tähän on syytä lisätä vielä Jeesuksen toteamus: ”Tänään, teidän kuultenne, on tämä kirjoitus käynyt toteen.”

Eino Orpana

Kuolleita

Rakkaamme

Hilja Maria ROUHIAINEN

o.s. Asikainen

* 24.8.1912 Kurkijoki
† 16.12.2005 Pöytyä

Kaivaten
Lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset
sekä muut sukulaiset ja ystävät

Oli askel jo kauan verkkaisaa,
se kaipuusta levon kertoi.
Kun astuit aamulla unten purteen,
se lipui hiljaa rantaan uuteen.
Näin helppo nyt on hengittää siellä
ja kevyt kulkea valon tiellä.

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta. Kiitämme kaikkia Hiljaa hoitaneita.

Rakkaamme

Salli Sinikka PAKKANEN

o.s. Karppinen

* 18.7.1929 Kurkijoki
† 29.11.2005 Uusikaupunki

Jo Karjalan kunnailla lehtii puu,
jo Karjalan koivikot tuuhettuu.
Käki kuukuu siellä ja kevät on,
vie sinne mun kaihoni pohjaton.

Kiittäen ja kaivaten
Kauko
Hannu, Elina ja Esko
Hannele, Kari, Juha ja Jenni
Sanna, Esko ja lapset

Kuunsäde tarttui sin untesi leijaan,
nukkua saat sinä tähtien heijaan.

Siunattu läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta. Kiitos myös Matleenan osaston henkilökunnalle hyvästä hoidosta.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäkseen ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 60 centtiä/mm + alv 22 %
Mustavalk. 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSÖP 523900-4897

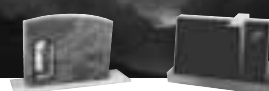
Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan
Aluesairaalaa

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME
Ma - To 9 - 17
tai sopimuksen
mukaan

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 02-7605 1221

NIMIPÄIVÄT

pe 13.1. Nuutti
la 14.1. Sakari, Saku
su 15.1. Solja
ma 16.1. Ilmari, Ilmo
ti 17.1. Toni, Anton,
Antto, Anttoni
ke 18.1. Laura
to 19.1. Heikki, Henri,
Henrik,
Henrikki
pe 20.1. Henna, Henni,
Henriikka
la 21.1. Aune, Auni,
Netta, Oona
su 22.1. Visa
ma 23.1. Enni, Eine,
Eini
ti 24.1. Senja
ke 25.1. Paavo, Paavali,
Paul, Pauli
to 26.1. Joonatan

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Onnen- kyyhky lentää...

80 vuotta täyttää
maanantaina 16.1.

Aune Korhonen

Kolilla.
Merkkipäiväänsä
hän viettää
läheistensä kanssa.
Lapset perheineen
onnittelevat.

Muistettavaa

Rummunsuon marttakerhon vuosikokous ma 23.1. klo 18 Marjatta Heinosen. Tervetuloa.

Hiitolaiset ry. Hiitolan kirkonkello on marraskuussa siirretty Nuijamaalta Noormarkun kirkkoon. Jumalanpalveluksessa su 29.1. Noormarkun srk ottaa sen vastaan. Pääkaupunkiseudun hiitolaisille järjestetään mahdollisuus osallistua tilaisuuteen. Samalla tapaamme Satakunnassa asuvia hiitolaisia ystäviämme ja tuttaviamme. Tilaisuuden järjestelyvastuu on Noormarkun Karjalaiset. Helsingistä lähtö klo 6.30, paluu kirkkotapahtuman ja Satakunnan hiitolaisien tapaamisen jälkeen viim. klo 19 Helsinkiin. 30 euron hintainen matka toteutuu, jos lähtijöitä on vähintään 20. Sit. ilm. Marja Toivoselle, Merikotkantie 6 C 34, 01450 VANTAA, puh. 040-721 6372 tai s-posti marja.toivonen@kolumbus.fi

Anja ja Veikko Siiran kultahäät

Anja Raakel Luukkainen syntyi Kiteellä vuonna 1934 ja eli lapsuutensa Sortavalan Ryttyssä. Hänen vanhempansa Hilja Anna o.s. Jalkanen ja Aarne Vihtori Luukkainen perustivat perheen kotiseudulleen Sortavalaan. He muuttivat sotien aikaan suurperheineen usean kerran sieltä Kiteelle ja elivät Kiteellä sotien jälkeisen elämänsä.

Veikko Ilmari Siira syntyi vuonna 1934 Kurkijoella Elisenvaaran asemakylässä. Isä Juhana (Juho) Siira ja äiti Elisa (Elsa) o.s. Paju olivat molemmat syn-

tyisin Kurkijoelta. Veikon ollessa sylilapsi perhe muutti Elisenvaaraa Lahdenpohjan kauppalaan. Evakkotie toi perheen Kymin, missä Veikon vanhemmat elivät elämänsä.

Rovasti Nortia vihki hääparin Kiteen kirkossa 31.12.1955. Häitä juhlittiin morsiamen kotona Kiteen Impivaarassa. Ennen Lahden asettumistaan Anja ja Veikko Siira saivat kolme lasta. Lastenlapsia heillä on yhdeksän. Kultahäitään pari juhli uuden vuoden aattona perhepiirissä Lahdes-

Nimityksiä

Turun arkkihiippakunta tiedottaa muun muassa, että Ulvilan seurakunnan kirkkoherran virkaa ovat hakenneet Porin ev.-lut. seurakuntayhtymän keskusrekisterin johtaja, teologian lisensiaatti **Kaisa Huhtala**, Euran seurakunnan kirkkoherra **Jukka Kempainen**

ja Ulvilan seurakunnan vt. kirkkoherra, pastori **Marianne Känä**.

Pastori **Elina Rouhiainen** on määrätty edelleen Loimaan seurakunnan kapalaisen (II) viransijaiseksi ajaksi 14.1.2006-10.4.2008. Pastori **Susan Kröger** on määrätty edelleen Loimaan seurakunnan määräaikaan seurakuntapastorin virkaan ajaksi 14.1.2006-31.12.2007.

Sanan Voimaa

- 13.1. Silloin Jeremialle tuli tämä Herran sana: "Sinä tiedät, että minä olen Herra, kaikkien luotujen Jumala. Onko minulle mikään mahdotonta?" Jer. 32:26-27
- 14.1. Älä muista nuoruuteni syntejä, älä pahoja tekojani! Sinä, joka olet uskollinen ja hyvä, älä unohda minua! Ps. 24:7
- 15.1. Jeesus vastasi heille: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. En minä ole tullut kutsuamaan hurskaita, vaan syntisiä, jotta he kääntyisivät." Luuk. 5:31-32
- 16.1. Autuaita ne, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano: heidät ravitaan. Matt. 5:6
- 17.1. Minä tiedän, että lunnastajani elää. Job. 19:25
- 18.1. Kuka sitten voittaa maailman, ellei se joka uskoo, että Jeesus on Jumalan Poika? 1. Joh. 5:5
- 19.1. Sen kuultuaan Jeesus sanoi häneen viitaten: "Tänään on pelastus tullut tämän perheen osaksi. Onhan hänkin Abrahamin poika. Juuri

- sitä, mikä on kadonnut, Ihmisen Poika on tullut etsimään ja pelastamaan." Luuk. 19:9-10
- 20.1. Hyvä on hiljaisuudessa toivoa apua Herralta. Val. 3:26
- 21.1. Kristus ei mennytkään ihmiskäsin tehtyyn pyhäkköön, joka on vain todellisen pyhäkön kuva, vaan itse taivaaseen olakseen nyt Jumalan edessä puhumassa meidän puolestamme. Hepr. 9:24
- 22.1. Minä kaitsen itse lam-paitani ja vien itsen ne lepäämään – näin sanoo Herra Jumala. Hes. 34:15
- 23.1. Hänessä oli elämä ja elämä oli ihmisen valo. Joh. 1:4
- 24.1. Jumala ei peruuta lahjojaan eikä antamaan-sa kutsua. Room. 11:29
- 25.1. Hän tuo rauha. Miikka 5:4
- 26.1. Juoksen kohti maalia saavuttaakseni voittajan palkinnon, pääsyn taivaaseen. Sinne Jumala kutsuu Kristuksen Jeesuksen omat. Filipp. 3:14

Merkkipäivät

Aune Niskanen o.s. Veijalainen täyttää **80 vuotta** tiistaina 17.1. Hän asuu Joutsenossa, mutta entinen koti oli Kurkijoen Lopotissa. Aune on kirjoittanut ahkerasti Kurkijokelaiseen "Lopotin tyttönä" ja "Post-Pekon tyttärenä".

Raija Laaksoselle (o.s. Tattari) tuli pyöreät vuodet täyteen keskiviikkona 11.1. Saini ja Martti Repo yllättivät hänet täydellisesti. Tuomisina olivat Kalakurkien pöytästandaari sekä Loimaalta lähetetyt kukat. Raija juhli Porissa, mutta juuret ovat Hiitolan Nehvolassa.

Välimatkaa

Elämä on välimatkaa, jota jokainen mittaa, kunnes jotkut ovat niin lähellä toisiaan, että varjonsa sulautuvat yhteen ja katsovat samaan tähteen.

Välimatkaa, puolimatkaa, päivänmatkaa jatkaa. Sitten etsii lepopaikkaa: "Jää luoksemme, sillä ilta joutuu ja päivä on päättymässä."

On pakko mitata elämänsä välimatkaa, ettei ole kintereillä liikaa eikä niskaan hengitä. Ehkä peninkulma riittää ja tuntee viilentää.

Ihminen on välimatka, työ ja teko, tunteet, tieteet, taiteet, aiheet, runonahjo, hiilet, palkeet, tarvitsevat välimatkaa huomataksaan miten jatkaa.

Heimo Suontausta

Aune Korhonen 80 v.

Aune Korhonen o.s. Lötjönen syntyi Kurkijoen pitäjässä Rummunsuon kylän Puntalan ryhmässä 16.1.1926. Nykyisin hän asuu Pohjois-Karjalassa Lieksan kaupungin Kolin kylässä.

Maalaistalo karjanhoitoon on pitänyt Aunen

kiireisenä vuosikymmenet. Marttatyöhön ja puutarhan hoitoon hänellä riitti aikaa kaiken kiireen keskellä. Kun maatilan työt ovat siirtyneet nuoremmille, hänellä on ollut enemmän aikaa itselle, läheisille ja harrastuksille.

Aune on aito luontoih-

minen ja suurenmoinen luonnon tuntija. Eläimet, linnut sekä kasvit ovat antaneet hänelle suurta nautintoa elämään. Talvilintujen syöttäminen ja muuttolintujen seuraaminen ovat hänelle mieluisia harrastuksia tänään.

Keväällä imiköiden, val-

ko- ja sinivuokkojen, kal-liokielojen ym. kukkiessa Aunen mieli palaa lapsuuden maisemiin Kurkijoelle, josta nämä kukkijat on tuotu nykyisen kodin ympäristöön ilahduttamaan mieltä ja herättämään muistoja. Myös öljyväritöille ja posliinimaalaukselle häneltä on riittänyt enemmän aikaa eläkevuosina.

Aune kirjoittaa mielellään runoja ja muistelmia, joita olemme saaneet lukea myös Kurkijokelaisen sivuilta. Lukuharrastus on ollut aina tärkeä, erikoisesti hänen mieleensä on kotimainen kaunokirjallisuus.

Ystävien tuomat terveiset ja kertomukset nykyiseltä Kurkijoelta ovat mieluisia. Aune etsii tietoa Kurkijoen historiasta ja nykytilasta myös kaikista tiedotusvälineistä. Kuvassa Aunen kanssa on tietokone, jonka nettisivuilta hän on löytänyt Kurkijoki-sivut.

Sointu Korhonen

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Miksi kartanot Suomessa ovat yleensä väriltään keltaisia?
2. Milloin ja missä Adolf Hitler teki itsemurhan?
3. Mikä Yhdysvaltain osavaltioista on kooltaan suurin?
4. Mikä on jeremiadi?
5. Mikä on musta mamba?
6. Mikä on pääministeri Matti Vanhasen Merja-vaimon ammatti?
7. Mikä on kansanperinteen mukaan voiteista vanhin?
8. Missä kartanossa Suomen marsalkka Carl Gustaf Mannerheim syntyi?
9. Kuka oli Iranin viimeisen shaahitar?
10. Minä vuonna Vesuviuksen purkaus tuhosi Pompejin kaupungin?

Arvi Heinonen: Mellilän Karjalaisten historiikki, osa 1 Mellilän Karjalaisten kuusi vuosikymmentä

Alkusanat

”Jotakin toki tietäisin, olinhan siellä minäkin.” Tämä sitaatti tuli heti mieleeni, kun minua pyydettiin kirjoittamaan Mellilän Karjalaisten 60-vuotishistoriikki. Hetkeäkään ei mieleeni tullut kieltäytyä tästä talokootyöstä, vaan oikeastaan tunsin itseni hieman ”otetuksi”, kun hommaan pyydettiin.

Selailllessani vuosikymmenien aikaisia arkistoja tuli mieleeni monia hyviä muistoja menneiltä vuosilta. Elinhän seuran vaiheissa mukana aktiivisesti seuran noin 30 ensimmäistä toiminnan vuotta. Aloitin kansantanhujen merkeissä ja mahtoiko olla - laulua lukuun ottamatta - mitään toimintamuotoa, mihin en olisi lusikkaani pistänyt.

Ne olivat antoisia kehityksen vuosia ”meikäpojalte”. Koska lähes kaikki mitä olen oppinut, on tapahtunut kantapäähän kautta. Tämä pätee myös Mellilän Karjalaisten toiminnassa.

Perustamisvaiheessa vuonna 1945 olin 16-vuotias, enkä siis ollut vielä perustavassa kokouksessa, mutta pian jo tanhuamassa.

Vaiheittain etenin Mellilän Karjalaisten ”uraputkessa” aina 14 vuotta kestäneeseen puheenjohtajuuteen saakka. Sinä aikana toimin myös Loimaan seudun karjalaisseurojen edustajana Varsinais-Suomen Karjalaisseurojen piirin hallituksessa noin 10 vuoden ajan.

Tässä voin vain kiittää seuran eri vaiheissa mukana eläneitä seuran toimihenkilöitä ja ystäviä kolmen vuosikymmenen, ja myös sen jälkeisen ajan, toisen kolmivuotiskauden tuesta ja ystävyydestä.

Valitettavasti kiitokseni eivät enää tavoita suurta joukkoa Mellilän Karjalaisten ensimmäisten vuosikymmenien aktiivien joukkoa. Heidän nimiään luen monista Mellilän hautausmaalla olevista hautakivistä. Samalla muistan, että me Karjalassa syntyneet kuulumme jo uhanalaiseen lajiin.

Tämä historiikki on ennen kaikkea kunnianosoitus äideille ja isille, siskoille ja veljille, heille jotka meitä vanhempina loivat kestävä perustan meidän tulevalle elämällemme.

Yleistä tietoa

Motto: ”Siellä rannoilla lavean Laatokan meren, missä muinoin Väinämön kantele soi, missä tarujen taitajat käskystä veren,

hengen kestävän kansamme lauluille loi.”

Mellilään, niin kuin muuallekin, tuli jatkosodan pakkorauhan jälkeen karjalaisia evakoita lähes 850 henkeä. Kun Mellilän asukasluku oli ennestään vajaa 2 100 henkeä, oli väkiluvun yhtäkkinen kasvu prosenteissa varsin huomattava.

Kun ensimmäisen ”korpivaellustalven” jälkeen evakoita siirrettiin lopullisesti määrättyihin sijoitus-kuntiin, niin Mellilään muutti keväällä 1945 lähinnä Seinäjoen ympäristön kuntiin evakuoituja entisiä kurkijokelaisia. Heitä tuli tuo edellä mainittu luku, noin 850 henkeä. Vastavasti Mellilässä evakuoituina olleita, lähinnä Muolaan ja Äyräpään entisiä asukkaita muutti muualle lopullisiin sijoituskuntiinsa. Keskelle Mellilän evakoille onnistuttiin saamaan katto-pään päälle, joskin muutamille vasta vaikeuksien jälkeen. Yleensä kuitenkin asunnot saatiin järjestettyä sulassa sovussa, tai ainakin jonkinlaisessa yhteisymmärryksessä.

Kurkijokelaisten sijoitusalueeksi tuli, kuten tunnettua, Loimaa ympäristökuntineen. Mellilään jäi eräitä sinne aiemmin sijoituneita muolaalaisia sekä äyräpääläisiä perheitä. Kurkijokelaisista Mellilään sijoittuivat lähinnä Alhon ja Korpisaaren kyläläiset. Mukaan mahtui myös perheitä muista kylistä, muun muassa Savojalta. Asutus-toiminnan eräs varsin hyvä periaate oli se, että saman kylän asukkaat pyrittiin sijoittamaan samaan kuntaan. Näin heillä oli ainakin jonkinlainen tuttu ”turva-verkko” läheisyydessään.

Tieto siitä, että eri puolille maata oli alettu perustaa karjalaisseuroja valtakunnallisen Karjalan Liiton alaisuuteen, saavutti myös Mellilässä asuvat karjalaiset. Niinpä jo kesällä 1945 herätettiin ajatus seuran perustamisesta myös Mellilään siellä asuvien karjalaisten yhdyssiteeksi, etujen ja omien erilliskysymyksien ajajaksi.

Hanke sai kannatusta, ja niinpä jo elokuun 18. päivänä 1945 kymmeniä evakoita kokoontui Mellilän rukoushuoneelle keskustelemaan seuran perustamisesta. Mukaan saatiin tunnettu kurkijokelainen kunnallismies, palavahenkinen karjalaisuuden ajaja, myöhemmin kansanedustaja Pekka Kiiski, joka alusti tilaisuudessa kysymyksen karjalaisseurojen tarpeellisuudesta sekä kertoi seuran perustamisen käytännön toimenpiteitä.

Yksimielisesti päätettiin perustaa Mellilän Karjalaiset ry –niminen yhdistys, johon liittyi heti kolmisenkymmentä jäsentä. Yhdistykselle valittiin 15-henkinen johtokunta, sille puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja rahastonhoitaja.

Yksimielisesti toiminta lähti vireästi käyntiin ja melko pian karjalaiset alkoivat osallistua Mellilässä monenlaiseen yhteiseen toimintaan. Jo vuoden 1945 kunnallisvaaleissa oli eräällä yhteislistalla karjalaisia ehdokkaita. Vuoden 1947 kunnallisvaaleissa oli jo aivan oma lista ja valtuustoon valittiinkin listalta Kalle Nikkanen, Pekka Jakonen ja Sulo Ristolainen. Kun siirtoseurakunnat lakkautettiin vuoden 1948 lopussa, niin vuoden 1949 alusta lukien myös Mellilässä asuvat karjalaiset olivat seurakunnan täysivaltaisia jäseniä ja myös seurakunnan hallintoon saatiin edustajat. Samoin pankkien, osuuskaupan ja meijerin hallintoon sekä monien järjestöjen johtokuntiin.

Mitään pahempia ristiriitoja ei esiintynyt, vaikka joskus katsottiin karjalaisia evakoita hieman nenänvartta pitkin ja kyräilyä ja jonkinasteista syrjintääkin saattoi esiintyä vuosikauden.

Monipuolista toimintaa

Motto: ”Siitä muistojen mannusta kasvaa kielo luona synmyinsaan se

elämän sai kirkonkellojen kaukaisten hyminä vieno soi korviini, onhan taas sunnuntai.

Pihatuomessa terttuset tuoksua, on suloinen lapsuuden täyttämä maa.”

On ymmärrettävää, että seuran perustamisen aikoihin uusiin oloihin juurtumattomia evakoita vaivasi orpouden tunne. Kotiseudun ja kaiken tutun menettäminen oli vielä liian lähellä, liian kipeänä, muistoja ja kaipausta herättävänä. Niinpä turvaa ja lohtua pyrittiin hakemaan tutujen ihmisten parista. Kun lisäksi oli monia evakoiden mieltä askarruttavia kysymyksiä, niitä pyrittiin selvittämään yhteisvoimin. Näin koettiin Mellilään perustettu karjalaisseura tarpeelliseksi ja se otettiin omaksi. Jo perustamista seuraavana vuonna kirjattiin jäsenmääräksi 129 jäsentä.

Aluksi kokoonnuttiin ”hoastelemmaa” tupailtoihin, sen verran löytyi aina jostakin tilaa. Pian alettiin järjestää myös ohjelmaa sisältäviä tilaisuuksia. Ohjelman esittäjiä löytyi aina omasta joukosta: laulajia, runojen lausujia, puhujia ja kaskujen kertojia. Ja yhteislaulut kajahtivat voimakkaasti pienemmältäkin välillä.

Tärkeintä oli kuitenkin yhdessä olo ja kuulumisten vaihtaminen. Korviketta, teetä ja myöhemmin kahvia oli toki tilaisuuksissa emäntien toimesta tarjolla.

Jo perustamisvuoden marraskuun viimeisenä sunnuntaina pidettiin Mellilän maataloustuottajien

talossa hengellinen tilaisuus, jossa oli puhujana Kurkijoen kirkkoherra Arvi Kujala, joka oli ehditty asettaa Kurkijoella virkaansa syksyllä 1944, samana sunnuntaina, kun tuli tieto välirauhasta ja lähtökäsky annettiin.

Mellilän Karjalaiset piti jo seuraavana vuonna 1946 äitienpäiväjuhlan, kesäjuhlan urheilukilpailuineen sekä joulujuhlan. Nämä tilaisuudet vakiinnuttivatkin paikkansa vuosikymmeniksi seuran toiminnassa. Kuvaavaa ajalle ja yhteenkuuluvuuden tunteelle oli se, että syyspimeässä saatettiin kulkea jalkaparikassa myrskylyhdyn valossa kilometrien päässä pidettävään tilaisuuteen.

Nuoriso sai tilaisuuden toteuttaa itseään ja tutustua toisiinsa kansantanhujen, voimistelun ja lausuntakuoron merkeissä. Pidettiin yleisiä kursseja, koulutettiin ohjaajia, ja niitä saatiin myös Karjalan Liitosta. Aivan alkuvuosista lähtien saatiin kyseiset piirit toimimaan ja eri ryhmät osallistuivat, ja esiintyivät, sekä Varsinais-Suomen Karjalaisseurojen piiriin että Karjalan Liiton juhlissa. Ja tietenkin seuran omista tilaisuuksissa.

Seurassa toimi monta vuotta myös oma laulukoulu. Sitä johtivat Antti Korjonen ja Toivo Lankinen. Ajoittain on toiminut myös oma näytelmäryhmä, joka 1960-luvun alkuvuosina toimi erittäin ansiokkaasti Matti Kuorikosken ohjauksessa. Ryhmä teki parin näytelmän kanssa useita vierailunäytäntöjä myös naapurikuntiin. Television yleistymisen vei sitten pohjan pois tältä hyvältä harrastukselta.

Monet karjalaisnuoret ovat osallistuneet aktiivisesti myös paikkakunnalla ennestään toimivien urheiluseurojen ja muiden järjestöjen toimintaan. Löysipä moni karjalaisnuori tätä kautta myös tulevan avio- puolisonsa. (jatkuu seur. numerossa)

Lainaukset ovat Samppa Uimosen runosta Perintö-Sampo.

Mellilän Karjalaiset ry:n hallituksen jäsen Tuomas Lankinen lausui 60-vuotisjuhlan päätöksen, mutta sen lisäksi hän säesti kaikki yhteislaulut.

Mellilän Karjalaiset ry:n varapuheenjohtaja Matti Ristolainen ja Leena Meskanen kävivät onnittelemassa 60-vuotiaasta Loimaan Seudun Karjalaiset ry:tä. Onnitelut vastaanotti Eino Hyvönen ja Saini Repo.

Nuuttipukkien aikaan

”Hyvä Tuomas joulun tuopi, paha Nuutti pois sen viepi”, näin tavattiin ennen sanoa. Nykyään ei aivan Tuomaan päivään asti malteta joulun aloitusta odottaa, vaan jo pikkujouluna jopa aiemminkin sytytetään pihoihin jouluvalot ja ikkunoille kyntteliköt. Muut joulukoristeet ilmaantuvat koteihin sitten vasta ”Tuomaan tuomina”. Nykyään monissa pihoiissa näkeekin niin paljon valoja, että se alkaa ohikulkijan näkökulmasta katsottuna olla melkein pä hyvän maun rajailla.

Suurin osa riisuu ”jouluhelyt” ja lopettaa joulunvieton jo loppiaisena, toisilla taas jouluvalot palavat pihoiissa vielä pitkälle kevääseen kunkin oman mieltymyksen mukaan. Itse en siitä tykkää, vaan miellän ne joulunaikaan kuuluviksi ja viimeistään Nuuttina ne sitten sammutan.

Nuutin päivään liittyy itselleni mukava muisto, kun vielä mummonakin pääsin Nuuttipukiksi. Lähes kymmenen vuotta sitten poikani tyttären Janikan ollessa kuusivuotias tuli pienoinen pulma, kun hänen kaverinsa pääsivät isompien sisaruksensa kanssa jo ”nuuttitamaan”. Ainoana lapsena Janikalla ei sisarusseuraa ollut, niinpä mummon oli ”uhrauduttava”. Tuo uhrautuminen on kylläkin sanottu täysin positiivisessa

mielessä, sillä eipä hauskeempaa reissua voisi olla. Sain ”susihukkasena” yhdessä ”pikkupupun” kanssa kierrellä kaikki tuttavat. Työnjakomme oli sellainen, että Janika lauloi ja leikki ja mummo säesti huuliharpuilla.

Palkkioita meillä oli urakan päätyttyä kassit pullolaan. Vuosia jälkeenpäin Janika muistelikin, että mummon kanssa kierrellessä oli kaikista paras ja antoisin reissu. Johtuneeko siitä, että kaikki paikat, joissa kävimme, olivat sukulaisia tai tuttavlia.

Nyt on jälleen joulu paremmalla puolella ja alkaa ”härkäviikot ja reikäleivät”, eli edessä on moniviikkoinen juhlaton kausi ennen laskiaista ja Marian päivää. Vanhan sanonnan mukaan se kuvaa sydäntalven kovaa karuutta talonpojan elämässä.

Herkkuruokainen joulunaika ja loikominen lämpimässä pirtissä ovat takana. Ollaan arjessa kiinni, kertoo Kustaa Vilku kirjassaan ”Vuotuinen ajantieto”. Hyvää alkanutta vuotta kaikille.

Raija Laaksonen

Ovatko Saini ja Viljo yrittämässä samalle reiälle?

Pilkkijäät houkuttelevat jo

Nyt pilkit esiin ja harjoittelemaan. Kalakurkien järjestämät Nikolain pilkit pidetään maaliskuun 4. päivänä Pyhäjärvellä Vaapukkarannassa, Loimaan kaupungin kesäsiirtolassa. Kilpailu aloitetaan klo 10. Kilpailaan Nikolain pilkin kierto-palkinnosta, suurimman kalan kiertopalkinnosta, kiiskikilpailun palkinnosta, ja tietenkin ne saamattomatkin saavat, jos eivät saa.

Kilpailun jälkeen on tarjolla hernekeittoa ja kahvit. Tarjoilua varten ennakkoi-lmoittautumiset Sainille puh. 040-770 9853.

Tämän kevään pilkkimatka Kurkijoelle tehdään 24.-26.3. Tarkemmin matkasta myöhemmin. Nyt vain kairat ja pilkit teräviksi ja madoille hyvät ruuat. Niille saattaa käydä kuten seuraavillekin.

Poikakastemato näki tyt-

tökastemadon ja ihastui oitis ja alkoi tehdä tuttavuutta.

- Juku, että sinä olet hyvännäköinen. Mitäs jo muhinoitais vähän?

- Ei se nyt käy, kun minä olen naimisissa.

- Etpä ole kauankaan. Näin nimittäin, että miehesi lähti juuri pilkkimiehen mukaan Pyhäjärvelle.

Hyvä Tuomas joulun tuopi paha Nuutti pois sen viepi

Joulun pyhät ovat jo takana päin, samoin Uuden vuoden ilotulitukset ammuskeltu. Loppiaisen lopettaa normaalisti juhlinat. Kuitenkin on maassamme paikkakuntia, joissa vasta Nuuttipukit lopettavat joululliset juhlat. Lieneekö tapa pitäjakohtainen ja voimassa vieläkin, sitä en tiedä, mutta ollessamme ensimmäisellä evakkoreissulamme Kihniöllä, oli Nuutti isojen miesten juhlaa.

Silloin nuoret miehet kävivät tyhjentämässä sellaiset oluttynnyrit, mistä vielä löytyi ryypättävää. Tämä oli myös hyvien hevosten ”testi”. Silloin ajettiin lujaa. Samalla he katselivat sopivaa emäntää taloonsa, oikein puhemieskin oli mukana. Näin silloin 60 ajastakaa sitten Kihniöllä kosikeltiin.

En muista lapsuudessani mitään erikoista Nuutin päivästä. Sen muistan, että silloin viimeistään vietiin joulukuusi pois, jos ei jo aiemmin oltu tuota toimitusta tehty.

Nyt ainakin Satakunnan Noormarkussa kiertävät noidiksi pukeutuneet lapset kori kädessä kysymässä, saisivatko laulaa. Kun lupa laululle on saatu, tulee jokin kaunis laulunpätkä ja alkaa odotus, jospa saisi palkkion laulusta. Hieno tapa, mutta kuinka vanha ja laaja toimintus on, sitä en ole lukenut tapakulttuurihistoriasta.

Tämä on vähän samantyyppistä ”hankintaa”, kuin meillä karjalaisilla ennen palmusunnuntaina lapset lähtivät virpomaan. Ero vain on siinä, ettei puettu mitenkään erilaisiin vaatteisiin, vaan toimitus tehtiin normaalipukeissa, pajunoksa kädessä hiljaa koskettamatta heilutettiin virvottavassa ja luettiin luku, lopuksi sanottiin: ”Siul vihta, miul palkka.” Kun itse vielä olin virpojaikäinen, oli tuo palkka joitakin markkoja tai pennejä ja keitetty kananmuna. Muna symbolisoi uutta kevättä, uuden elämän alkua.

Tapa ei ollut mikään pakanallinen toimitus, vaan

virpovitsat siunattiin kirkossa ennen virpomista. Virvotut säilyttivät vitsansa ikkunan vuorilaudan välissä. Mutta tämä tapahtui vasta Palmusunnuntaina. Nuutista en muista mitään. Ensimmäinen ”havainto tuosta herrasta” on siis ensimmäiseltä evakkoreissulta.

Naapurin pikku tyttö kävi veljensä kanssa viime vuonna meitä Nuuttittamassa lauluineen. Tytön nimi oli Niina. Sanoin laulun loputtua, että tunsin hänet. ”Et varmasti tunne”, kuului vastaus. Sanoin hänen silmänsä olevan samantyyppiset kuin tummanruskeat kuin Niinalla. Tuskin ovi oli sulkeutunut, kun veli nuhteli siskoaan: ”Kun seuraavaan taloon mennään, niin muista, Niina, pitää silmät kiinni.” Voisiko tuon selvemmin sanoa! Hyvää jatkoa alkaneelle vuodelle, toivoo

Aino Koppi
Noormarkku

Pienet virpojat pukeutuvat kuin naamiaisiin mennessä.

40-50 -vuotiaat karjalaisseurojen haaste

Kihlanki haluaisi kaventaa sukupolvien välistä kuilua

- Karjalan Liitto ja karjalaisyhdistykset eivät enää ole vain siirtokarjalaisten järjestöjä vaan kaikkien karjalaisuudesta kiinnostuneiden yhteisö, Alli Kihlanki totesi Vampulan Karjalaisten 60-vuotistilaisuudessa Jonkan kartanossa. Karjalaisseurojen Varsinais-Suomen piirin terveiset tuonut Kihlanki toimii itse Loimaan Seudun Karjalaseurassa.

- Seurojen yhteinen huolenaihe on jäsenistön ikäntyminen. Miten saada 40-50 -vuotiaat karjalaisjuurit ja karjalaisuudesta kiinnostuneet innostumaan karjalaisten järjestötoiminnasta ja kantamaan vastuunsa karjalaisen kulttuurin tulevaisuudesta?

- Miten voidaan kaventaa sukupolvien välistä kuilua niin, että eri sukupolvet kokevat toiminnan omak-

seen ja haluavat olla aktiivisesti mukana toiminnassa? Evakkosukupolvi hallinnoi vielä yhdistysten toimintaa, mutta nuorempia toimijoita kaivetaan mukaan. Heidän ja heidän toimintatapansa pitäisi löytää paikkansa yhdistyksissä.

Tanhuja Paasikivelle

Eino Heikinmaa muisteli vapaa-ajan toimintaa 1940-luvun lopulla.

- Vampulassa oli enimmillään seitsemisensataa karjalaista, lähinnä Kurkijoelta ja Pyhäjärveltä tullutta. 1940-luvulla se merkitsi prosenteissa asukasluvusta reilua kolmeatoista, kertoo Vampulan Karjalaisten johtokunnan jäsen Erkki Poutanen. Kuva Minna Karru.

- Varsinainen seuran toiminta painottui suurelta osin siirtolaisten taloudellisten asioiden hoitoon. Muu seuratoiminta jäi ai-

van luonnollisesti nuorempien harteille.

- Seuran nuoret näyttelivät ja tanhusivat. Nuorten perustama tanhupoppoo

esiintyi jopa valtakunnallisen Karjalan Liiton kesäjuhliissa Naantalissa vuonna 1947. Arvovieraana oli itse Tasavallan Presidentti J. K. Paasikivi.

- Lähes 25 hengen ryhmä nousi kuorma-autoon, jonka lavalle oli asetettu penkit istumista varten, ei mitään kattoa, ainoastaan vähän korotetut laidat. Juhlakenttä sijaitsi Naantalin urheilukentällä, joka sijaitsi Kupari- vai oliko se Tupavuoren päällä. Tanhut esitimme vähän pitkäruohoisella kentällä, joten se ei ollut mikään hyvä paikka. Mutta ei sentään kukaan kompastunut, vaikka vähältä piti. Ohjaajamme Iso Äiti oli siellä mukana, ja hänkin oli tyytyväinen esiintymiseemme niissä olosuhteissa.

- Tanhupoppoo toimi Naantalien jälkeen vielä pari vuotta ja järjesti useita näytelmiäkin, joiden kanssa kiersimme Virttaalla, Loimaan Toukolassa ja Huittisten Suttilassa. Ohjelman muodostivat tanhut, näytelmä ja lopussa tanssia. Sittemmin rivit alkoivat harveta ja aktiivinen sakki vähetä. Monet muuttivat pois Vampulasta, ja toiset perustivat perheitä.

Minna Karru
Lauttakylä-lehti

Puheiden, muistelusten ja ruokailun jälkeen juhla jatkui karjalaiseen tapaan iloisesti keskustellen ja joululauluja laulellen. Myöhemmin tanssiparkettikin oli käytössä, kun tanhuja muisteltiin Koivusen Juhanin hanurin tahdissa. Kuva Suvi Leppämäki.

60-vuotias Vampulan Karjalaiset siirtää perinnettä

- Juurien hakemista ja löytämistä. Perinteen tallentamista ja siirtämistä, Vampulan Karjalaisten johtokunnan jäsen Erkki Poutanen tiivistää 60-vuotiaan seuran toiminnan ydintä. Seuran vasta valittu sihteeri Kaarina Leppämäki on samoilla linjoilla.

Kymmenenä viime vuonna seura onkin keskittynyt perinteen tallentamiseen. Se on lahjoittanut kirjastoon esimerkiksi Kurkijoki-kartan ja kirkon ku-

van sekä Kurkijoki-teoksen. Valokuvanäyttelyitä on pidetty ja myötävaikutettu Liisa Kohosen tutkielmaa evakoiden sopeutumisesta.

Vuonna 2006 on tarkoitus lahjoittaa esineitä muun muassa Kurkijoki-museoon Loimaan Kojonkulmalle.

Vampulassa oli enimmillään seitsemisensataa karjalaista, lähinnä Kurkijoelta ja Pyhäjärveltä tullutta. 1940-luvulla se merkitsi prosenteissa asukasluvusta

reilua kolmeatoista.

Viime vuosina yhä sankemmin joukoin on käyty kesäisin katsomassa vanhoja kotikonttuja.

- Ensi kesänä Kurkijoen maisemiin lähdetään kesäkuussa, juhannuksen jälkeen, Poutanen kannustaa.

30 siirtokarjalaista aloitti

Seuran perustavassa kokouksessa 60 vuotta sitten paikalla oli runsaat 30 siirtokarjalaista.

Toiminta tarkoitti ensin ilta-

mia, pikkujouluja, tupailtoja. Vakaviakin asioita puitiin: esimerkiksi tehtiin esitys karjalaisten valitsemisesta kunnan kansanhuolto- ja vaalilautakuntiin sekä laadittiin kirjelmää metsästä ja yhteismetsästä.

Karjalaan haudattujen muistoksi seurassa ideoitin graniittinen muistomerkki. Valmistu tuli vuonna 1951.

Jälleenrakennus, askareet kunnan ja seurakunnan asioissa sekä paikkakunnan muissa yh-

distyksissä hiljensivät karjalaisten toimia omassa seurassa. Vuoden 1962 Kurkijoki-juhlat olivat kuitenkin piristysruiske.

1970-luvulla karjalaisuus ei Poutasen mukaan oikein ollut muodissa eikä arvossaan. 1980-luvun loppupuolella toiminta piristyi jälleen: alkoi kotiseutumatkailu synnyinsijoille.

Minna Karru
Lauttakylä-lehti

Alli Kihlanki 26.11.2005 Vampulassa:

Karjalaisuus ei ole kuihtunut

Minulla on ilo onnitella seuraanne Karjalaisseurojen Varsinais-Suomen piirin piirihallituksen puolesta sekä tuoda terveiset Karjalan Liiton liittovaltuuston kokouksesta Helsingistä.

Tänä päivänä kaikilla karjalaisseuroilla on yhteinen huolenaihe: jäsenistömme ikääntyy. Muun muassa tähän ongelmaan liittyy Karjalan Liiton vuoden 2006 toimintasuunnitelmassa on kirjattu seuraavanlaiset kysymykset:

1. Miten saadaan 40-50 – vuotiaat karjalaisjuuriset ja karjalaisuudesta kiinnostuneet innostumaan karjalaisesta järjestötoiminnasta ja kantamaan vastuunsa karjalaisen kulttuurin tulevaisuudesta, toisin sanoen tulemaan mukaan myös karjalaisyhdistysten hallintoon eikä vain satunnaisesti osallistumaan tapahtumiin?

2. Miten autettaisiin jäsenyhdistyksiä sopeutumaan toimintakulttuurin muutokseen?

3. Miten kavennettaisiin sukupolvien välistä kuilua niin, että eri sukupolvet kokisivat toiminnan omakseen ja haluaisivat olla aktiivisesti mukana Karjalan Liiton ja sen jäsenseurojen toiminnassa? Evakkosukupolvi hallinnoi yhdistysten toimintaa vielä, mutta nuorempia toimijoita kaivataan mukaan. Samalla jo mukaan tulneiden nuorten on vaikea löytää paikkaansa yhdistyksissä ja usein hei-

dän toimintatapansa torjuttain jyrkästi.

4. Karjalan Liitto ei ole enää vain siirtokarjalaisten järjestö vaan kaikkien karjalaisuudesta kiinnostuneiden yhteisö. Millainen toimintastrategia tarvittaisiin tällaiselle järjestölle?

Seminaareja ja uusia sääntöjä

Näihin kysymyksiin tullaan vuoden 2006 järjestöseminaaressa ja jatketaan vuosina 2007 ja 2008. Seminaareihin toivotaan seuroista runsasta osanottoa.

Toinen tärkeä asia lähitulevaisuudessa on sääntömuutos. Karjalan Liitto lähettää malliohjjesäännöt seuroille.

Vielä haluaisin muistuttaa perinteen tallentamisesta, niin sanallisen perinteen kuin valokuvienkin. Muistelijat alkavat olla vähissä. Pienetkin tarinat ovat kulanarvoisia. Teillähän on ainakin yksi muistelija: Eino Heikinmaa. Varmaan muitakin löytyy. Karjalan Liiton perinnekeruu kohdistuu karjalaisten asutusvaiheen perinteeseen.

Kaikista ajan saatossa tapahtuneista muutoksista huolimatta saamme olla ylpeitä siitä, että karjalaisuus ei ole kuihtunut. Se on meidän sisimmässämme. Sitä ei kukaan voi meiltä viedä.

Toivotan seurallenne menestystä tuleville vuosikymmenille sekä rauhaisaa joulun odotusta.

Vampulan Karjalaiset ry:n puheenjohtaja Paavo Tuunainen sai seurakseen Alli Kihlankin Loimaan Seudun Karjalaseurasta. Kihlanki on vampulalaisseuran ”kummi”. Kuva Suvi Leppämäki.

Osa 1

Liisa Kohonen:

Karjalaisten evakoiden sopeutuminen Vampulan kuntaan vuosina 1939-49

Tiivistelmä

Tämän työn tavoitteena on tutkia niitä seikkoja, jotka auttoivat tai vaikeuttivat Kurkijoelta tulneiden karjalaisten evakoiden sopeutumista Vampulan kuntaan vuosina 1939-49. Pääpaino on Vampulaan asettuneiden evakoiden kuvauksessa ryhmänä, ei niinkään yksittäistapausten kuvailu. Muutamien yksittäistapausten mainitseminen tarkentaa kuitenkin yleiskuvaa ja tuo erilaisia näkökulmia evakoiden sopeutumiseen.

Seikat, jotka auttoivat tai hidastivat sopeutumista, on jaettu kahteen ryhmään. Työn ensimmäinen osa tarkastelee siviilihallinnon toimien roolia evakoiden sopeutumisessa. Näihin toimiin kuuluvat erilaiset lait, joilla asuttamista organisoitiin, sekä lautakunnat ja komiteat, jotka panivat lait täytäntöön ja valvoivat käytännön toimia.

Työn toinen osa käsittelee sopeutumiseen vaikuttavia seikkoja, joita ilmeni kyläyhteisön sisällä. Mielenkiihtoista on etenkin tutkia, miten kaksi erilaista elämäntapaa ja kulttuuritaustaa kohtasivat ja millaisia mahdollisia ongelmia tästä saattoi syntyä. Myös evakoiden ja maanomistajien väliset suhteet osoittautuivat tärkeäksi sopeutumiseen vaikuttavaksi seikaksi.

Vampulaan asettuneet Kurkijoen evakot sopeutuivat varsin hyvin, ja ristiriitoja pystyttiin ratkaisemaan melko hyvin. Kansalliset asuttamissuunnitelmat voitiin useimmissa tapauksissa toteuttaa hyvin Vampulan paikallisen organisaation toimesta. Siviilihallinto mahdollisti vankan pohjan sopeutumiselle, ja näin ollen evakoiden ja paikallisten asukkaiden suhteet kehittyivät melko vakaasti. Vuoteen 1949 mennessä evakot olivat jo pääasiallisesti integroituneet uuteen kyläyhteisönsä.

Johdanto

Suomen ja Neuvostoliiton välillä käytyjen sotien (Talvisota, marraskuu 1939-maaliskuu 1940, ja Jatkosota, heinäkuu 1941-syyskuu 1945) seurauksena yli 400 000 siviiliä evakuoitiin Karjalan alueelta, joka menetettiin Neuvostoliitolle. Evakot sijoitettiin Etelä- ja Keski-Suomeen.

Tässä tutkimuksessa keskityn Vampulan kuntaan evakuoitujen Kurkijoen karjalaisten tilanteeseen vuosien 1939-49 välisenä aikana. Vampula sijaitsee Lounais-Suomessa ja on hyvä esimerkki alueesta, joka oli kauempana itse taistelualueesta.

Tämän tutkimuksen painotus on siirtoväen asettumisprosessissa ja seikoissa, jotka edesauttoivat ja vaikeuttivat sitä. Suhde siirtoväen ja paikallisten asukkaiden välillä myös tuodaan esille.

Seikat, jotka auttoivat sopeutumista on jaettu kahteen osaan. Ensinnäkin ovat ulkoiset seikat, joilla tarkoitetaan valtion, maakunnan ja kunnan viranomaisten päätöksiä eri komiteoissa. Toisen kokonaisuuden muodostavat erilaiset yhteisön sisäiset seikat, joista muodostuu yksilön tasolla lopullinen sopeutuminen uuteen elinympäristöön.

Tutkimuksessani halusin yhdistää virallisia ja myös henkilökohtaisempia

asiakirjoja, jotta saisin laaja-alaisen kuvan sopeutumisesta. Ensikäden lähteinä Vampulassa ovat kunnanvaltuuston arkistot sekä Vampulan seurakunnan arkistot, jotka sijaitsevat Vampulassa. Näiden lisäksi tulevat Satakunnan maakunta-arkistot, jotka sijaitsevat Turussa.

Henkilökohtaisempaa asiakirja-aineistoa karjalaisesta siirtoväestä saatiin Vampulan Karjalaisten yhdistyksen kokouspöytäkirjoista. Yksilötason kokemuksia hankittiin lisäksi haastatteleamalla viittä henkilöä, jotka ovat Kurkijoelta Vampulaan asettunutta siirtoväkeä.

Tutkin myös asiaan liittyviä tärkeimpiä lakeja ja säännöksiä sekä niiden toimeenpanoa Vampulassa. Aineistooni sisältyy toisen käden historiallista lähdekirjallisuutta.

Tutkittavan ajanjakson luonnollinen aloitus on vuosi 1939, koska silloin alkoi Talvisota. Haasteellisempaa oli määrittää jakson luontevaa päättymisen ajankohtaa, joka oli mer-

kittävä sopeutumisprosessin kannalta.

Vuotta 1949 pidetään monissa tutkimuksissa eräänlaisena vedenjakajana karjalaisen siirtoväen sopeutumisprosessissa uusille asuinsijoilleen. Tämä ajankohta osoittautui tässäkin tutkimuksessa luontevaksi kotiutumisen käännekohtaksi. Siihen mennessä monet lainsäädännölliset ratkaisut oli jo saatu päätökseen, ja suurin osa Vampulaan muuttaneesta siirtoväestä oli hankkinut omat maatilansa. Elämä uudella asuinpaikalla oli vakaalla pohjalla, ja tulevaisuus näytti turvatulta; entiseen ei enää ollut paluuta.

Sotavuodet 1939-44

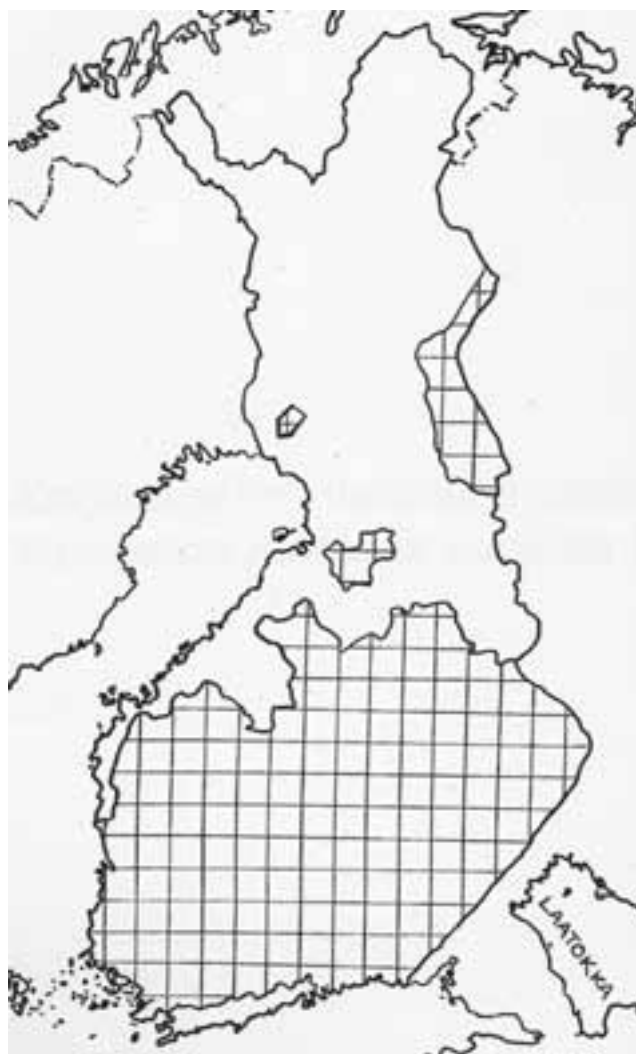
Talvisota syttyi 30. marraskuuta 1939. Vaikka sodan uhka oli ollut hyvin selvillä Suomen hallinnossa, suuri välitöntä majoi- tusta tarvitsevien evakkojen lukumäärä tuli silti viranomaisille odottamattomana yllätyksenä.

Välirauhan aika alkoi Moskovan rauhan allekirjoituksella 13. maaliskuuta 1940. Sopimuksen mukaan Suomen piti luovuttaa Neuvostoliitolle 3,3 miljoonaa hehtaaria maata. Evakkojen määrä oli noin 11 % Suomen väestöstä siihen aikaan, eli noin 407 000 henkilöä. Rauhansopimuksessa määriteltä alue piti luovuttaa maaliskuun 26. päivään mennessä, mikä antoi kovin vähän aikaa evakuoinnin toteuttamiseen.

Jatkosota alkoi heinäkuussa 1941, ja 6. joulukuuta mennessä Talvisodassa menetetyt karjalaiset alueet oli vallattu takaisin ja julistettu jälleen osaksi Suomen aluetta. Keväseen 1944 mennessä noin 65 % alkuperäisistä asukkaista oli palannut Karjalaan, ja maaseudulla luku nousi 70 prosenttiin vaiheille.

Kesäkuussa 1944 Neuvostoliitto aloitti ensimmäisen hyökkäyksensä Karjalan alueella, mikä johti jälleen laajoihin evakointeihin. Kun tulitauko koitti 4. syyskuuta, evakuoinnit olivat edistyneet paremmin kuin edellisinä vuosina. Siviiliväestö määrättiin jättämään sodassa menetetyt alueet 21. syyskuuta mennessä.

...jatkuu...

Karjalaisten evakoiden jakaantuminen koko maahan vuoden 1945 asutussuunnitelmien mukaan. Lähde: Sallinen-Gimpl, Pirkko: Siirtokarjalainen identiteetti ja kulttuurien kohtaaminen. Gummerus, Jyväskylä 1994.

Erään tarmokkaan ja ahkeran äidin tarina

Osa 1

Viime kesän Kurkijoen pitäjäjuhlissa mainittiin usein, että olisi korkea aika kirjoittaa muistiin asioita, joita muistaa ajasta siellä kotona Karjalassa. Siis toimeen.

Kotini Karjalassa oli Kurkijoen Lapinlahden ihan kylä, jonka kansakoulun naapurissa kotitilani peltomaat ja metsäkin enimmäkseen olivat. Osa tilasta oli Laatokan rannalla Rautsuolla. Metsä oli helpo aidata, koska ranta toimi aitana enimmälti.

Äitini oli huomannut, mistä saisi tosi tarpeellista lisätuloa. Hän otti Rautsuon metsään joutokarjaa laiduntamaan kesäksi, korvausta vastaan tietysti. Pinta-ala oli aika suuri. Metsä kasvoi hyvin heinää ja lehtipuun vesakkoa. Siellä siis oli hyvää mehevää rehua jo varhaisesta keväästä asti.

Metsä oli jouduttu hakeamaan pulavuonna 1931-32. Isä oli kuollut 18.5.1931. Hän oli taannut jonkun ompelukonekauppiaan lainan. Rahasumma oli niissä olosuhteissa aika suuri. Äiti jäi yhdeksän lapsen kanssa elämää jatkaamaan. Minä olin nuorin, neljän kuukauden ikäinen. Vanhin oli 17-vuotias.

Isä ja äiti olivat ostaneet tämän Lapinlahden tilan vasta vuonna 1923 tai 1924. Tohmajärveltä he olivat muuttaneet. Kaikki säästöt oli tilakaupassa käytetty.

Siksi metsän puut olivat ainoa mahdollisuus saada rahaa takauksunnan verran noin pulavuosina.

Ostaja oli röyhkimys. Sen sain selville vasta vuonna 1952. Kun menin naimisiin, asuimme mieheni kanssa muutaman vuoden vuokralla Onni Valkeapään talossa Pöytyällä. Onni kertoi, että hän oli ollut kirjuri, kun ”metsäostoparissikka” oli ostanut meidän tilan puut.

Onni oli hyvämuistinen ja kertoi kauppakirjan sananmuodonkin tarkkaan: ”Kaikki 92 hehtaarin määrälalta ostajalle kelpaava puutavara. Oksat, latvat ja lastut jäävät taloon.” Piha-kuusikin vietiin. sillä rahalla maksettiin takausvelka.

Äitini oli tarmokas ja taitava ihminen, hengellisesti ja ruumiillisesti vakaa ja vahvaluonteinen sekä huumorintajuinen ja iloinenkin ihminen. Sitä varmaankin parhaiten valaisee seuraava esimerkki.

Nuorten kokoontumispaikka

Koska talomme oli keskellä kylää koulun naapurissa, sinne tuotiin posti. Kylän nuoriso kokoontui aika usein meidän tupaan soittoharjoituksiin. Omia nuoria talossa oli neljä, jotka kaikki soittivat. Aili soitti kannella, Matti maniskaa eli mandoliinia, Ilmari viulua ja Jallu huuliharppua.

Martti Väisänen eli Martti-setä, joka oli isän veli, oli tehnyt Ailille kanteleen. Naapurissa oli myös monia soittotaitoisia nuoria. Kannel soi kauniisti tuvan pöydän päällä. Kun korvan painoi pöytälevyyn kiinni, oli se kaunista kuunneltavaa.

Puputin Arvi ja Heinosen Eino soittivat mandoliinia ja Pösön Viljo ja kulkumies Niininen viulua. Hänen mukaansa tämä ns. orkesteri saikin oikein nimen ”Lapinlahden mahankivitsorkesteri”. Kulkumies Niinisen elintavat taisivat olla vähän epävakaat. Hän taisi olla vähän ”naukkailijakin”, siksi hän usein valitti vatsaivoja. Kun hän sai aterian syöttyä, vatsa parani, ja soitto sujui.

Meillä myös laulettiin vapaa-aikoina runsaasti. Opettaja Viljo Pipatti piti koululla kuoroharjoituksia koko kylän nuorille. He lauloivat kauniita lauluja. Pipatti oli käsitykseni mukaan taitava ja monipuolinen opettaja. Joulun ja äitienpäiväjuhlien ohjelmat olivat monipuolisia ja taitavasti esitettyjä joka vuosi.

Me ”varhaisnuoret” kävimme ahkerasti myös pyhäkoulua. Kylässä oli eri puolilla omat opettajat. Keskikylällä opettivat Katari Huittinen sekä Maria ja

Hilma Jussilainen. Niemen kylällä Kojo Kaapriel, Kuikka ja Miina Puputti Puputin kulmilla.

Vastoinkäymisiä

Sunnuntaina ei muuta työtä tehty kuin karja hoidettiin. Äitini kävi aika usein kirkossa, vaikka matkaa olikin 11-12 kilometriä. Hevonen valjastettiin lippa-kiessien eteen, ja äiti lähti kirkkoon. Joskus pääsin mukaan. Monenmoista silinä aikaa ehti tapahtua, mutta ei kai mitään kovin pahaa.

Kerrankin kun nuoriso oli päättännyt, ettei ollut pallopelupaikkaa. Nimittäin koulun pihalla ei saanut sunnuntaina kokoontua, koska opettajat perheineen asuivat koululla.

Tuumasta toimeen. Meidän lypsykallion metsänpuoleinen maapohja oli tasaista maata, kun isommat puut oli kaadettu vuonna 1932. Siinä oli vain pienempiä puita, mutta piankos siihen oli sakilla putsattu lukkarinpeluukentän suuruinen alue.

Kun äiti tuli kirkosta, oli tainnut käydä ystävänsä Putkisen Ullaakin tervehtimässä, hän kun asui kirkonkylässä. Ulla oli kotoisin Parikkalasta kuten äitini. Palloveli oli täydessä käynnissä, ja ääni kuului pihaan, kun äiti palasi kotiin.

Mentyään katsomaan,

mistä ääni kuului, ja huomattuaan, mitä oli tapahtunut, oli hän sanonut ”yksikantaan”: ”Puut sitten pinoon valmiiksi polttopuiksi, niitä aina tarvitaan.”

Kun joku naapuri jälkeen päin vähän ihmetteli, ettei äiti ollut tehnyt asiasta mitään numeroa, vastasi äitini: ”Oli se hyvä, että se tapahtui meillä.. Kun nuoriso tekee kotona, kuittaavat ne omat tekonsa, jos muualla, olisivat pahanteossa olleet vain köyhän nuoret.” Hän tarkoitti meitä. Asia oli sillä selvä ja loppuun käsitelty.

Kun kevättälvellä 1934 oli joku ”pitkäkyntinen” vienyt riihestä, joka ei ollut ollut lukossa, siemeneksi tarkoitettua viljaa aika runsaasti, tuli äitini elämänsä asenne siinäkin selvästi esiin, kun hän totesi, että oli se hyvä sentään, että Luoja oli antanut sataa höytälunta sen verran, että jälkiä oli helppo seurata. Ei tarvinnut syyttömiä epäillä, kun näki mihin numeron 45 saappaiden jäljet veivät.

Yhdessä ahertamista

Elämä jatkui kaikista koettelemuksista huolimatta. Onneksi oli siemenviljaa aitan laarissa niin paljon, että niillä saatiin osaksi kylvettyä sinäkin vuonna. Meillä oli karjaa runsaansuoleisesti tilan kokoon nähden. Maat kasvoivat hyvinlaisesti. Työt tehtiin omalla sakilla.

Vanhemmat sisaret saivat koulun vahtimestarin tehtävät aina vuorottain Lankisen tyttöjen kanssa vuosi kerrallaan. Siitä saivat nuoret vähän omaa tienistä pahimpina laman jälkeisinä vuosina. Lankisen tytöt olivat myös rahan tarpeessa. Lankisessakin oli laman jälkeen tiukkaa.

Lankiselle oli huudettu kunnasta poika, josta kunta maksoi. Niitä kutsuttiin huutolaispojiksi, kylässämme niitä oli kaikkiaan kolme: Aulis, Kauko ja Tauno. He olivat alakouluikäisiä, kun tulivat kylään. He olivat ihan kohtalaisia poikia, sen ajan sosiaalihuoltoa. Kunta maksoi ylöspidosta vähän.

Työtä kuului jokaisen tehdä taitojensa ja voimiensa mukaan, niin omien nuorten kuin huutolaispoikienkin. Yleensä meidän äidillä oli valtavan hyvä huumorintaju. Hän osasi nauraa vielä vanhanakin monelle asialle.

Kun äiti pyysi jotakin tekemään, vastaukseksi ei kelvannut, ettei osannut. ”Opettele”, kuului vastaus. Se on ollut elämässä korvaamaton omaisuus. Aina on päässyt elämässä eteenpäin ja pärjännyt kohtalaisen hyvin.

Jatkuu...

Kerttu

Paljonko leikkasit?

Kysymys ”Paljonko leikkasit?” oli 60 vuotta sitten yleinen uudenvuoden toivotus. Silloin vuoden 1945 vaihtuessa vuodeksi 1946 leikattiin - ihan konkreettisesti - isot setelit eli 500, 1 000 ja 5 000 markan rahat kahtia. Vasen puolikas jäi normaalikäyttöön. Sen arvo oli puolet entisestä arvostaan, eli esimerkiksi 500 markan puolikas oli 250 markan arvoinen.

Seteleiden oikea puolikas meni pakkolainana valtiolle. Vasen puolikas oli käypää rahaa helmikuun 16. päivään asti, jolloin uudet setelit tulivat käyttöön. Oikeat puolikkaat piti luovuttaa samaan päivään mennessä pankkiin. Luovutuksesta sai kuitenkin. Valtio maksoi pakkolainan takaisin vuoden 1949 aikana.

Eduskunta hyväksyi jo 21.12.1945 seteleiden vaihtolain. Silti seteleiden leikkaus yllätti kansan, kun se astui voimaan 1.1.1946. Ehkä joillakin oli sisäpiiri-

tietoa, joten pystyivät ennakkoimaan ja viemään sukanvarressa säilyttämänsä rahat pankkiin.

Leikkaus koski vain käteistä rahaa. Kun 31.12.1945 illalla kymmenen uutisissa ilmoitettiin seteleiden leikkauksesta, niin nopeimmat kiirehtivät ostamaan tanssipaikoilta pääsylipun isolla setelillä. Olihan Uudenvuoden aatto. On myös kerrottu, että joissakin pankeissa saattoi tallettaa rahaa tilille vielä iltasella. Pankkitalletuksiaahan leikkaus ei koskenut.

Syynä harvinaiseen pakko-leikkaukseen oli se, että etenkin saksalaisten tekemää väärää rahaa oli liikkeellä. Kun uusittiin kaikki setelit, saatiin väärä rahapois markkinoilta. Kerrottiin, että jotkut leikkasivat aika huomattavia summia, mutta eivät vieneet oikeita puolikkaita pankkiin. Ehkä he pelkäsivät, että joutuisivat selittämään, mistä rahat olivat peräisin. He eivät

ehkä luottaneet pankkiin eivätkä uskoneet saavansa aikanaan rahojaan takaisin.

Eivät nykyäänkään kaikki luota pankkiin, vaan luottavat enemmän nailonsukkapankkiin. Esimerkkinä voi mainita Koivistonluodon tapauksen, jossa oli 30 000 euroa ”sukanvarressa”.

Vaasa-lehdessä Vaasan Jaakkoo kertoo pakinasaan 6.1.1946 seteleiden leikkauksesta: ”Plumpäri oli sanonut muijallensa, jotta: ”Vie nyt, mamma, ne sun kolme tuhannen markan seteliä pankkiin viimeisenä päivänä, ettei ne pala, niinkun Vaasan lehres on neuvottu ihmisiä...” Mutta ei ottanut kuulovihin korvihinsa mamma Plumparin puhetta... Mamma itkiä pillittää kotona lammasraurat käres eikä ole vielä kukaan malttanut leikata seteleitänsä.”

Kalevi Kokko
Ulvila

Vaiennut vaeltaja

Kaukaa tuolta Karjalasta kulkija tänne on tullut, kiertoteitä kuljeskellut, eri paikoissa palvellut, uutterasti uurastanut, kello kallis Karjalasta hyvästä Hiitolastamme. Kiitos mielestä kumpuaa, kohoaapi korkeuksiin.

Kauan kaikui kirkas ääni, somasti soittosi sorea. Kutsun kuuli kirkkokansa, kotikirkkoonsa kiirehti. Kuinka paljon kerrottavaa kellolla tälläkin olisi? Ilon soitot, surun soitot, evakkotien eri vaiheet.

Uskollinen uurastaja, palvelija paljon nähnyt, kolhut kovat oot kokenut. Kuolinkelloin kumistessa vaikenä väsynyt vaski. Uljaana urasi lopussa kaunis olet katseltava, vanha palvelija paras, rakas, kallis kirkonkello, työsi taidolla tehnyt.

Terttu Ketola

Kurkijoelta Nykypäivään - CD-Rom

TILATTAVISSA TAI NOUDETTAVISSA

Kurkijokea monipuolisesti esittelevä multimedia sisältää runsaasti tietoa ja kuvia Kurkijoen historiasta ja nykypäivästä. Hinta 20 € + postitus. Kurkijokelainen, Koulukuja 7, LOIMAA, puh. (02) 762 2551 ja 050-521 3336

Kauhun kesä 1944

Luin lehdestämme nro 42-43 Elisenvaaran pommituksista ja kuin jotakin kaukaista kauhua hiipi mieleeni. Heräsin monena aamuna siihen, että kielen päällä oli luku 44. Kait se johtui siitä, että yritin painaa päähäni pommitusten vuosilukua. Vanhaan aikaan lapsia yritettiin säästää kaikilta

elämän kamaluuksilta. Nykyisin jo pienet nappulatkin klikkaavat kaikenlaisia hirveyksiä tietoonsa, mitä moni vanha ei ole edes kuullutkaan. Nykyajan lapset eivät ole kiinnostuneet vanhojen puheista, heillä kun on noita tietolähteitä tarpeeksi. Ennen kuunneltiin tarkkaan ja tehtiin omat

johtopäätökset. Tärkeimmät asiat kuultiin tietenkin salaa. Muistan kuulleen siitä pommituksesta, miten raajat olivat lentäneet eri suuntiin, ilmanpaine oli riisunut ihmisiä, naiset olivat olleet hameet korvissa ja miten vauva imi kuolleen äitinsä rintaa. Vuosikymmeniin en

ollut noita muistanut ja nyt ne ovat elävästi mielessä. Eräs sukulainen Kuopiosta kertoi vuosia sitten, miten hän ollessaan yökkönä sairaalassa aamun tunteina oli kuullut postilentokoneen tulevan ja häneen oli iskenyt kauhu: ”Nyt tulee pommikone!” Muistan elävästi, kun juoksimme pakoon kellariin (maakuoppaan), kun Lopottia pommitettiin. Kun jälkeen päin olen katsellut sitä kuoppaa, on se vähän

hymyilyttänyt, mutta olihan se sentään rinteessä ja parempi suoja kuin puun alla. Silloin juostessa kompastuin puun juureen ja kaaduin pienen kannon päälle. Sain elämän kestävänsä vaivan. Ystäväni kertoi olleensa yksin kotona pommitusten aikaan. Hän oli käynyt lattialle pitkälleen, jottei hän kaatuisi, jos häneen osuisi. Ihmeellistä on elämä: toiset saavat pieniä kolhuja, toiset isoja ja osalta lähtee henki ennen aikoa.

jaan. Minua jäi vaivaamaan tästä Elisenvaaran pommituksesta, miksi asemalla seiso i niin monta juna a. Vaikka onhan raiteilla kulkeva juna hyvä pommituskohde. Muistelen kuulleen i, miksi junat seisoivat asemalla, mutta mistä niin pääteltiin ja mikä oli lopputulos. Vai onko muistissani huhu tai tarina niin kuin Savonlinnan impyestä?

Anna

Juolaht mielehein...

Vuoden vaihteessa seinäkalenteria uuteen vaihtaessani aloin vielä silmäillä viime vuoden kalenterissa olleita eri kuukausien kuvia. Heinäkuun kuva kaikessa kauneudessaan palautti mieleeni monia lapsuudenaikaisia tapahtumia 1940-luvun ”väliajalta”. Karjalassahan oli paljon juuri kuvan näköisiä riukuaitoja, aidattiinhan silloin karjojen laitumet tuollaisilla aidoilla. Erään kerran naapurin lasten kanssa saamme päähämme koettaa ratsastaa meidän lehmällä. Selkään pääsy vain tuntui aika vaikealta. Hätä keinot keksii, niin mekin. Kunnan vain lehmä saataisiin ihan aidan viereen, niin siitä sitten vain selkään. Helpommin sanottu kuin tehty. Vaikka millä tavalla koitim-

me saada meidän Hyöty-nimistä ruskeaa lehmää aidan viereen, ei se onnistunut. Aikamme ähelleTTYämme totesimme vain sen, ettei lehmällä ratsastaminen taisi onnistua. Kerran taas roikuin housunlahkeistani tuollaisen aidan seipäässä. Oli näet valtava kiire saada Latun ruispellosta ruiskukka, että olisi voittanut Anja-siskon kilpailussa siitä, kumpi löytäisi enemmän erilaisia kukkia kimppuunsa. Lahkeen riekaleethan ne jäivät aidantolppaan, mutta kukan sain. Olen myös syöksynyt aidasta läpi sellaisella vauhdilla, etten sitä itsekään ymmärrä. Desantin pelossa sitä tultiin tuhatta ja sataa vadelmasta eikä sitä millään kerinnyt aidan yli kii-

vetä, vaan siitä mistä nopeimmin pääsi. Melkein tukehtumaisillaan oltiin, kun kotiin juostiin niin, ettei taakse päin ehditty vilkaistakaan. Vielä muistuu mieleen kaatunut vanha aita, jonka päällä makasi iso kyy. Olimme metsämansikoita

poimimassa Anjan ja Latun Hilkan kanssa. Olimme jo nähneet pari käärmettä aikaisemminkin, ja nyt tytöt sanoivat, ettei tuon kimppuun uskalletaisi käydä. Minäpä vain tempaisin kaatuneesta aidasta harmaan seipään ja aloin huiskia käärmettä, niin kuin enim-

män jaksoin. Aidas vain katketa humahti, ja kyy meni menojaan. Näin voi jonkun perusteella tehdä ”muistojen matkan” lapsuuden kultamaille. Onnekasta uutta vuotta kaikille!

Terttu Ketola

Tunnelma

Taivas valuttaa suuria kynneleitä.
Rajusti itkee.
Puut tanssivat hurjana myrskyn kourissa.
Raivostunut meri heittää aallot
vahtopäisinä kalliota vasten.
Rakkaani kanssa istumme sisällä,
turvassa myrskyltä.

Takkatulen liekit leikkivät omaa leikkiään,
luovat lepattavia varjoja seinille.
Tuvassa on rauha isaa.
Ulkona luonnonvoimat mittelevät keskenään.
Tuuli ulvoo voimissaan,
sade säestää.
Meri lyö tahtia pauhullaan.
Lienevätkö ilmojen hengen suuttuneet meille pienille ihmisille?

Anja

TV2:ssa neliosainen Pakkoluovutetut alueet -ohjelmasarja

YLE:n ruotsinkielisen FST:n tuottama neliosainen sarja Pakkoluovutetut alueet kertoo Karjalan palautuksesta ja nykytilanteesta. FST on tehnyt monipuolisen kokonaisuuden. Sarja esitetään tässä kuussa, ja sen on tuottanut ja toimittanut Greger Grönqvist. Toisessa osassa ovat esillä muun muassa Hiitola ja Kurkijoki.

Suomettumisen pahimpina aikoina vältettiin keskustelua Karjalasta ja muista pakkoluovutetuista alueista. Neuvostoliiton julkinen arvostelu ja keskustelu alueiden ryöstämisestä eivät ylittäneet uutiskynnystä. Vieläkin palautuskeskustelu verhotetaan usein Karjala-keskusteluksi ja suoraan puhumista vältellään. Vuosikymmenien vaikeaminen on jättänyt jälkensä suomalaisten käytäytymiseen. FST käsittelee sarjassaan kaikkia pakkoluovutettuja alueita. Mukana ovat Petsa-

mo, Salla, Kuusamo, Karjala ja Suomenlahden saaret. Ensimmäisen osan nimi on Karjala takaisin. Siinä esiintyvät muun muassa Heikki A. Reenpää, Pentti Malaska, Markus Lehtipuu, Martti Turtola, Risto Kuisma, Marja Johansson ja Jutta Zilliacus. Venäläinen historian professori Vladimir Baryshnikov ja pietarilainen tutkija Dimitri Lanko tarkastelevat palautusta venäläisestä näkökulmasta. Kuvamateriaalia on Karjalan paikkakunnilta ja viime kesän Karjalaisilta kesäjuhlista Lahdesta. Toinen osa kertoo suomalaisista kyllistä Venäjällä. Esillä ovat Viipuri, Kajjala, Rautu, Hiitola, Kurkijoki, Äyräpää ja Lahdenpohja. Tässä osassa kerrotaan henkilöistä, jotka tavalla taikka toisella ovat palanneet sukujensa maille. Tässä toisessa osassa haastatellaan Markku Kurrosta, joka vuokraa isoisänsä taloa Hiitolassa ja Sirkka Pöystiä, joka on rakentanut kesämökin kotitalonsa lähelle. Hans Andersin on puolestaan rakentanut mö-

kin Niemenlautan poltetun kartanon paikalle. Toisessa osassa vierailaan Jaakkiman kookkaalla rauniokirkolla ja Raudun hautausmaan vihkimistilaisuudessa. Mikkeliäinen Markku Paksu kertoo suomalaisten vanhojen hautausmaiden tilanteesta rajan takana. Aluepalautus ry:n puheenjohtaja Jussi Liikonen pystyttää omistajasuvun tilakilven Äyräpään Paakkolassa sukutilan maille, ja hänen poikansa Petteri kertoo, millaista oli viljellä perunaa isien maille vuonna 1992. Sadon ostajaksi lupautunut Viipurin kaupunki ei kyennyt täyttämään ostosopimustaan.

Menetetty Petsamo

Kolmas osa on nimeltään Menetetty Petsamo. Silloin Suomella oli kansainvälinen satama jäämeren rannalla Liinahamarissa. Nikkelikaivoksen tuotteista kilpailtiin juuri ennen talvisotaa. Suomalaiset kalastusalukset toimivat Petsamosta. Tässä osassa esiintyy

Petsamon nikkeli-kaivoksen strategista historiaa tutkinut Esko Vuorisjärvi. Petsamon nikkelistä kiistelivät ennen sotaa Englanti, Saksa ja Neuvostoliitto. Suomi oli alueen omistajana kovassa poliittisessa puristuksessa. Nyt nikkeli on vähitellen ehtymässä. Uudenvuodenpäivänä TV1:ssä esitettiin elämäkerta loviisalaisesta jääkärieverstistä ja liikemiehestä Ragnar Nordströmistä. Hänen poikansa Raimo Ragnar Nordström kertoo perheen Petsamon toiminnasta. Syntyperäisiä petsamolaisia edustaa Jorma Savikoski. Tämän päivän petsa-

molaisia on isä Daniilin, joka yrittää elvyttää Petsamon luostarin toimintaa. Petsamossa on vielä varuskuntatoimintaa muistona kylmän sodan päivistä, jolloin Norjan raja oli tärkeä Nato-raja.

Saaret sotilaskäytössä

Sarjan viimeisessä osassa kerrotaan Sallan ja Kuusamon pakkoluovutetuista alueista ja Suomenlahden Suursaaresta, Lavansaaresta, Tytärsaaresta ja Seiskarista. Oiva Kunnari ja Martti Niskala kertovat Sallasta. Kuusamon pakkoluovutettuja alueita edustavat Jarmo Paloniemi, Matti Takalo ja Vilho Heikkala. Tälle alu-

eelle jäi muun muassa luonnonkaunis Paanajärvi. Suomenlahden suursaaria kertovat Harri Piispa, Mika Tommila ja Viljo Terkki. Saarten pääelinkeino ennen sotia oli kalastus, ja kesämatkailu lisääntyi jo ennen sotia. Neuvostoliitto sulki saaret sotilaskäyttöön. FST:n ohjelmasarja esitetään TV2:ssa neljänä maanantaina klo 20.45. Sarja alkaa 9. tammikuuta Karjala takaisin -ohjelmalla. Suomalaisista kyllistä kerrotaan 16. tammikuuta, menetetyistä Petsamosta 23. päivänä ja tammikuun 30. päivänä on vuorossa neljäs osa. Suurin osa haastatteluisista on suomenkielisiä ja ohjelmassa on suomenkielinen tekstitys. Uusinnat ovat FST:n ohjelmapaikalla peräkkäisinä lauantai-iltoina 14.1, 21.1., 28.1. ja 4.2. klo 18.30. FST on tarttunut monipuolisesti pakkoluovutettujen alueiden kokonaisuuteen. Palautustavoitteita monet ohjelmantekijät vielä välttelevät tai esittävät yksinomaan kielteisessä valossa, joten ohjelmasarja on tervetullut lisä Suomen kansan tiedon kartuttamiseen.

Aluepalautus ry

Pakkoluovutetut alueet TV2:ssa
ma 9.1. klo 20.45 Karjala takaisin - uusinta la 14.1. klo 18.30
ma 16.1. klo 20.45 Suomalaisia kyllä Venäjällä - uusinta la 21.1. klo 18.30
ma 23.1. klo 20.45 Menetetty Petsamo - uusinta la 28.1. klo 18.30
ma 30.1. klo 20.45 Hautausmaiden viidakko - uusinta la 4.2. klo 18.30

Eino Heikinmaan Lapsuusmuistoja-sarjan osa 23

Ajo Viitasaarelle alkaa

Ja niin oli yksi vaihe evakkomatkastakin takana. Se tehtiin valtion kustannuksella. Eteenpäin oli mentävä omin eväin, kunhan vain olisi tiennyt, minne mennä. Kun olimme parhaillaan purkuhommissa, niin tuli jokin evakuointiviranomainen ja antoi meille vähän opastusta. Ensiksi hän sanoi, että meidän loppullinen määränpäämme olisi Viitasaari, jonne matkaa oli noin 120 km. Mutta hän sanoi, ettei meidän tarvinnut sinne suoraan lähteä ajamaan, vaan meille oli varattu yöpyminen eräässä paikassa, jonne hän neuvoitiin.

En osaa sanoa, oliko se jokin kartanon tai pappilan piharakennus, mutta komealta se päärakennus kumminkin näytti. Siellä ei näkynyt ketään niin sanottua talonväkeä, vaan joku työntekijä näytti meille paikan, johon voimme viedä hevoset. Siellä oli myös heiniä yön ajaksi. Samoin meille näytettiin huone, missä voimme nukkua seuraavan yön.

Olihan se paljon mukavampi yöpaikka kuin se härkävaunu, jossa olimme jo lähes viikon viettäneet. Se virkailija oli opastanut vielä meitä, että seuraava meille järjestetty yöpymispaikka oli Konginkankaalla ja että se olisi puolimat-kassa mentäessä Viitasaarelle. Viitasaari oli meidän sijoituskuntamme. Lopuksi hän oli toivottanut meille hyvää matkaa.

Nukuttuamme yön huoneessa, joka tuntui paljon mukavammalta kuin pitkään aikaan, vaikka sänkyä ei ollutkaan. Ei se sentään täristänyt eikä tempoillut niin kuin junavaunu. Joissain tilanteissa nykyiset olivat olleet niin voimakkaita, että hevosetkin olivat menneet aivan polvilleen. Nyt meillä oli lämmin huone ja tasainen lattia, vähän vällyjä alla ja päällä, niin että uni maistui oikein hyvin.

Aamulla kun heräsimme, kävin ensiksi tallilla hevostamme. Mirkkua ruokkimassa ja tarkastamassa, että kaikki oli kunnossa pitkää matkaa varten. Tarkastellessani hevosta huomasin, että yhden jalan kenkä ei ollut oikein kunnolla kiinni, koska se oli hiukan siirtynyt pois oikeasta asennosta. Sellaisella ei oikein olisi syytä lähteä pitkälle matkalle.

Niinpä käännyin Lipiäisen Tolvin – häntä kutsuttiin niin – puoleen kysyen, voisiko hän auttaa asiaa. Hänellä olikin mukana muutamia hevosenkengänauvoja, vasara ja hohtimet. Niillä välineillä tulikin asia hoidettua niin, että voitiin

lähteä rauhassa ajelemaan määränpäättä kohti.

Matkajännitystä

Siinä odotellessamme päivän valkenemista söimme eväitämme, jotka alkoivat käydä vähän yksipuoliseksi, mutta kuitenkin niillä nälkä vähäksi aikaa lähti, ja suunnittelimme sitä, kuinka alkavasta päivästä oikein selvitäisiin. Olimmehan aivan uusissa maisemissa, ja tiedossa oli 60 kilometrin matka.

60 kilometriä oli aika pitkä matka hevosilla, kun niillä oli parireet ja niissä vielä vähän kuormaakin. Ajaminen olisikin kävelyvauhtia alamäkiä lukuun ottamatta, jos niitä nyt sielläpäin sitten olisi. Mutta pianhan se nähtäisiin, kun lähdetäisiin ajelemaan kohti Konginkangasta, jossa siis pitäisi olla iltaan mennessä.

”Olette ajaneet jo aika pitkän matkan ja menettäneet kaikki. Me haluamme antaa teille kahvit, ja siten hevosetkin saavat vähän levätä.”

Jokaisesta tilanteesta olisi hyvä löytää jotain positiivista. Niinpä minunkin mieleeni juolahti, että olisimme hyvällä, ettei heti tarvinnut lähteä takaisin ajamaan, vaan saisimme ajaa vain eteenpäin niin kauan, kuin perille päästäisiin. Koska kerran evakkoreissulle oli jouduttu, niin ajettaisiin sitten määränpäähen asti.

Kun siinä matkasuunnitelmaa tuumailtiin, niin Lipiäisen Oskari sanoi, että jos hän lähtisi sinne Viitasaarelle jo etukäteen etsimään asuntoja, joihin voisimme sijoittua. Ja olisihan silloin kuormakin yhtä miestä keveämpi, sillä senkin jälkeen heitä jäisi vielä kaksi henkeä.

Kun olimme hevosia valjastamassa lähteäksemme ajelemaan eteenpäin, tuli talon työmies ja neuvoitiin, mihin päin meidän olisi lähdeävä ajamaan, ensin Suolahteen ja siitä Äänekosken kautta Konginkankaalle. Niin alkoi parin päivän ajo, ennen kuin oltai-siin perillä.

Suolahdessa, joka oli huomattavasti suurempi paikka kuin Laukaa, oli teollisuutta ja sisävesisatama, josta oli laivaliikenne Viitasaarelle ja aina Keitelepuoleen asti. Sieltä Lipiäisen Oskari lähti linja-autolla tutustumaan etukäteen Viitasaareen. Me jatkoimme matkaa kohti Äänekoskeä, joka oli tehdasyhdyskunta. Savupiippuja oli vaikka kuinka paljon. Siellä oli myös ensimmäinen

jäätie, koska lossi, joka hoiti kesällä liikennettä, oli korvattu talviseen aikaan jäätieellä.

Ystävällistä kohtelua

Niin me kaksi evakokuormaa – minä ja äitini toisella sekä Lipiäisen Adolf ja Elisa toisella hevosella – jatkoimme matkaamme Keski-Suomen maisemissa. Ne eivät paljon poikenneet kotiseutomme talvimaisemasta, oli kumpuilevaa metsämaisemaa, siellä täällä peltoaukeita ja taloja niiden keskellä. Olipa siellä kyläaukeitakin.

Eräällä sellaisella, jo melko lähellä Konginkangasta, erään talon pihassa henkilö huiskutti valkoista pyyheliinaa. Kun saavuimme sinne johtavan tien kohdalle, rupesi samainen henkilö käsiin viittiloimään niin kuin kutsuen sinnepäin. Py-säytimme siihen ja hetken

tuumailtuamme ajoimme pihaan. Siellä oli emäntä vastassa sanoen: ”Olette ajaneet jo aika pitkän matkan ja menettäneet kaikki. Me haluamme antaa teille kahvit, ja siten hevosetkin saavat vähän levätä.”

Me sidomme hevoset hevosriukuun ja menimme emännän perässä pirttiin, jossa oli jo pöytä katettuna. Siinä oli myös voileipää syötäväksi. Emäntä kertoi, että he olivat kaikille ohikulkeville evakoille tarjonneet kahvit tai korvikkeet, sillä heiltä oli vielä kymmenkunta kilometriä matkaa kirkolle, jossa isäntä oli järjestelemässä evakoiden asioita.

Sillä aikaa kun me olimme nauttimassa emännän antimia, olivat hevosetkin saaneet omansa. Emäntä huomautti: ”Laittakaa ne ylimääräiset heinät evääksi.” Niitä oli tuotu aika runsaasti hevosille. Nautittuamme emännän tarjoamat

kahvit kiitimme talon kaikesta tarjoilusta ja läksimme ajelemaan kohti kirkonkylää.

Yövyimme Konginkankaalla

Kun saavuimme viimein Konginkangaan kirkonkylään, ilta oli jo aika pitkällä. Sinne oli saapunut jo aika paljon evakkoja, jotka olivat varmaan saaneet pitempään junakyytiä ja purkaneet vasta Suolahdessa. Kun me purettiin jo Laukaalla, meillä oli pitempi matka ja viivyimme vähän kauemmin. Ajotaipaleella ei ollut näkynyt ketään muita evakoita, mutta täällä yöpymispaikassa meitä oli melkoinen määrä.

Meidän hevoset saivat sijansa pienen matkan päässä olevasta tallista, jossa niillä oli tarjolla heiniä ja vettä lämpimän yösijan lisäksi. Meidät majoitettiin johonkin seurantaloon tai vastaavaan, jossa oli iso huone, jonka lattialle oli varattu jokaiselle makuupaikka. Aikaisemmin tulleet olivat jo varanneet parhaat paikat perältä. Meille viimeksi tullee jäivät ne ovensuupaikat. En tiedä, olivatko ne sen huonompia kuin muutkaan.

Siellä meille tarjottiin oikein kunnan lämmintä ruokaa, jota emme olleet saaneet moneen vuorokautteen. Se tuntui maistuvan jokaiselle oikein hyvin, sillä olimmehan jo olleet kuivan muonan varassa monta vuorokautta. Samoin saimme myös lämmintä juotavaa, joka tuntui myös maistuvan jokaiselle. Kun maha oli saatu täyteen, niin tuntui siltä, että unikin maistuisi kunnolla, vaikka alustana olikin pelkkä lattia. Kuormasta tuotuja vällyjä oli niin alla kuin päällä.

Sängyssä nukkumisesta olikin kulunut jo lähes kak-

Oi niitä aikoja

entisiä ja lapsuusvuosia noita

Muistelmani alkavat aivan lapsuusvuosistani Kurkijoen Saareksen kylästä 16-vuotiaaksi nuorukaiseksi asti. 4.1.1942 sain kutsun IS-joukkoihin Kurkijoen, ja siitä alkoi Suomen armeijan palveleminen aina 23.10.1945 saakka. Nämä tarinat olen kirjoittanut aivan muistinvaraisesti, en ole mitään muistiinpanoja käyttänyt. Ne muutamit päivämäärät, jotka tästä löytyvät, on otettu teoksista, jotka on myös mainittu.

Eino Heikinmaa

si viikkoa. Se oli tapahtunut siellä rakkaassa Karjalassa, josta olimme joutuneet lähtemään evakon raskaalle taipaleelle, jota olimme siihen mennessä kulkeneet lähes kaksi viikkoa.

Loppu hämmöttää

Kun seuraavana aamuna heräsimme, alkoi tämän korpivaelluksen viimeinen päivä, jolloin saavuttaisimme sen ensimmäisen määränpään, mikä meille tämän vaelluksen aikana oli määrätty. Lähtöhetkellä meillä ei ollut ollut mitään määränpäättä. Ainoa tarkoitus oli vain ollut päästä tulevan rajan tälle puolelle, sillä me emme halunneet jäädä sen toiselle puolelle.

Kun aamupuurot tai velit oli syöty ja hevoset valjastettu, niin lähtö kohti määränpäättä voi alkaa. Hiukan jännitti, kuinkahan siellä Viitasaarella sitten selvitäisiin, kun pitäisi asettua toistaiseksi asumaan, ja kuinkahan se paikallinen väestö meihin suhtautuisi, mutta pianhan se nähtäisiin.

”Kiitimme maukkaasta iltapalasta ja menimme kahden lakanan väliin nukkumaan, mitä ei ollut tapahtunut pitkään aikaan.”

Hevosia lähti pienissä ryhmissä, enimmäkseen kaksi hevosta yhdessä, niin kuin mekin Lipiäisten kanssa, niin kuin alusta lähtien oli sovittu. Mutta tämän päivän jälkeen jokainen menisi omaa menoaan. Matka oli jokseenkin saman pituinen kuin eilenkin niin, että täytyi yrittää pitää hyvää vauhtia, jotta ennen pimeää kerittäisiin määrän-

päähän.

Maisemat olivat samantapaisia kuin eilenkin: laajoja metsätaipaleita ja siellä täällä pieniä ja vähän suurempia peltoaukeita, joissa muutamia taloja, muutamia kyläaukeitakin oli, mitään suurempaa taajamaa ei matkan varrella ollut. Kun lähestyttiin Viitasaarta, tuli vastaan taas vesistö, joka täytyi ylittää jäätietä pitkin, kun siltaa ei ollut. Kesällä siitä kuljettiin lossilla.

Hännilän salmesta, jonka nimeä en silloin vielä tiennyt, oli matkaa noin viitosen kilometriä. Paikka tuli sitten myöhemmin hyvin tutuksi, sillä jouduin siellä käymään useamminkin. Alkoi tuntua siltä, että taidettiin pian olla perillä. Matkaa oli enää noin neljä-viisi kilometriä, mutta päiväkin alkoi olla jo illassa.

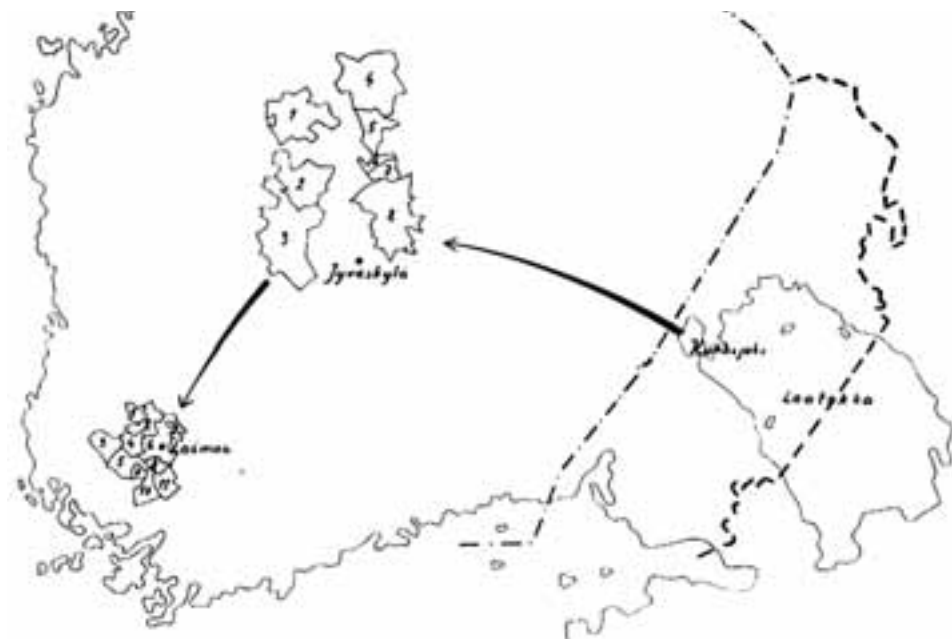
Hetken vielä ajettuamme alkoi näkyä jo asutusta. Pian avautui eteemme koko Viitasaaren kirkonkylä. Niin oltiin perillä.

Määränpäässä

Pian löytyi sellainen paikka, missä siirtolaisia otettiin vastaan ja jossa meitä odotti Lipiäisen Oskari, joka oli saapunut jo edellisenä päivänä tunnus-telemaan paikkoja, mihin voitaisiin sijoittautua. Niinhän siinä kävi että heille oli paikka Jurvanjoella, noin kymmenen kilometriä takaisin päin paikassa, jonka ohi olimme jo tulleet.

Mutta toisesta paikasta ei ollut mitään tietoa tässä lähitienoilla. Jossain Kymönkoskella olisi kai ollut, mutta sitä hän ei ollut varannut, koska sinne oli matkaa noin 20 kilometriä. Niin Lipiäiset läksivät ajamaan takaisin Jurvanjoelle, ja me jäimme siihen kirkolle selvittelemään tilannetta. Olihan siinä monta muutakin, sillä kukaan ei olisi halunnut lähteä sinne kauas syrjäkylille niin kuin emme mekään.

Äitini kävi selvittelemässä, mihin olisi mahdollista asettua asumaan tämän pitkän evakkotaipaleen jälkeen. Hän kertoi käydystä keskustelusta: ”Kun kysyin, mihin olisi mahdollista asettua asumaan, niin ensimmäinen vastaus oli, että ei tässä kirkolla eikä lähitienoilla ole yhtään tyhjää asuntoa, joten olisi ajettava Kymönkoskelle. Siellä olisi sopivia paikkoja, joihin voisi majoittua.”

Talvisodan jälkeen kurkijokelaiset siirrettiin Keski-Suomen kuntiin: 1. Karstula, 2. Multia, 3. Keuruu, 4. Viitasaari, 5. Konginkangas, 6. Äänekoski, 7. Suolahti, 8. Laukaa. Lopulliset sijoituskunnat olivat Loimaan ympäristössä. Pääosan kirjasta Kurkijoki sodasta evakkoon, Kurki-Säätiö.

Mie ihmettelen vieläkin!

Kurjet olivat laatineet vastauksen edelliseen kirjoitukseeni. Kirjoituksessa ei vastattu kysymyksiin, joita esitin. Ehkä he eivät ymmärtäneet kirjoitettua tekstiä, vaan vertasivat oravaa. Orava on hieno ja viisas eläin, turha sitä on ottaa esimerkiksi. Ottakaa seuraavalla kerralla paperia mukanne, jos siellä ei paperia ole.

Kirjoituksessa sanottiin myös, että pitää ottaa asioista selvää ennen kuin kirjoittaa. Näin olen tehnytkin. Kehottaisin Teitäkin lukemaan muutakin kuin Suomenmaata ja Maaseudun Tulevaisuutta. Tieto avartaa.

Rahan lahjoittaminen Venäjälle jatkuu

Karelia Klubin jäsen Matti Närhi Vaasasta on kiinnittänyt huomiota Suomen ulkoministeriön laatimaan luetteloon Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyö/toteuttamisvaiheissa olevat hankkeet. Lista on tehty toukokuussa 2005, ja sen pituus on 105 sivua. Kuka tahansa voi tutustua tähän

UM:n pitämään listaan. Se löytyy internetistä Ulkoministeriön sivuilta.

Hankkeet sijoittuva muun muassa seuraaville alueille: Murmansk, Karjalan tasavalta, Pietarin kaukunki, Leningradin alue, Kaliningradin alue, Komin tasavalta, Arkangelin alue, Novgorodin alue, Jamal-Nenetsian autonominen alue, Hanti-Mansian autonominen alue, Komin alue, Moskova, Baltian maat, Muurmanskin ja Barentsin meren alueita.

Listaa lukiessa laajan Venäjänmaan maantieteen tuntemus ehkä lisääntyy, tuleehan listassa esille aivan tuntemattomia nimiä, mutta vastaavasti ymmärrys suomalaisten poliittisten päätäjien toimintaan heikkenee entisestään.

Lukijaa voi hämmästyttää, mitä tekemistä Suomella on vaikkapa Kaliningradin eli Königsbergin projektin, hanketunnus 98005025 kanssa: ”Perusterveyden huollon rooli HIV/AIDSin torjunnassa ja seksuaaliterveyskasvatuksessa Kaliningradin alueel-

la; hankkeen valmistelu”. Summa on yksi pienimmistä, mikä ehkä riittää yhteen matkaan, rajalla vartioivan paikallisen mafian mak-suun ja alueen jonkun johtajan kanssa syötyyn päivälliseen. Mutta mitä teke-mistä Suomella on Neuvostoliiton pakko luovuttamalla entisellä Itä-Preussin eli Saksan alueella?

Vielä hämmästyneempänä voidaan kysellä, miksi Suomi rahoittaa todella tuntuvilla summilla Pietarin jätevesien puhdistusta. Jos Pietarin asukkaat haluavat hukkaa jätteisiinsä, eikö se lähinnä ole Pietarin asukkaiden, johdon ja Venäjän hallinnon valinta ja murhe? Jos Pietari laskee jätteensä yhteiseen Suomenlahteen, eikö oikea ”yhteistyökumppani” ole kansainvälinen oikeus, ellei ystävällisistä keskusteluista ole apua?

Venäjän valtiolla oli varaa satsata satoja miljoonia euroja Pietarin loiston kehittämiseen ja Putinin palatsin rakentamiseen. Kullissien ja prameilun rakentaminen ei edesauta kansan

hyvinvoinnin parantamista.

Miten vastavuoroisuus toteutetaan? Onko Venäjä rahoittanut Helsingin tai Kotkan jätevesilaitoksia tai Hailuodon virkistyskoulu-tusta? Sotien alusta lähtien Suomi on ollut Neuvostoliiton ja Venäjälle päin mak-sava osapuoli.

Venäjää ei kuitenkaan voi syyttää rahan vastaanot-tamisesta, ellei sen saami-sessa käytetä epämoraalisia keinoja. Ei hullu ole se, joka pyytää ja saa, hullu on

”Karjala-syndrooma iskee, sotakorvauksia maksetaan yhä” laisen Venäjälle

se, joka antaa, kuuluu suomalaisen sananlasku. Se taitaa tässäkin pitää paikkansa. Heikon ja sosiaalista tukea tarvitsevan auttaminen on oikein, jopa rikkaan velvollisuus. Mutta köyhän maan velvollisuus ei ole maksaa itseään monin ver-roin rikkaamman valtion kustannuksia. Venäjällä on varoja yllin kyllin, kyse on vain niiden allokoinnista.

On uskomatonta, millai-siin suorituksiin eri toimijat ja konsultit ovat pystyneet, kun hankkeita on ideoitu. Valitettavasti lasku näistä tulee vain yksin suomalaisille veronmaksajille. maksajien olisi paremmin val-

vottava Suomen sijoituksia. Hyvällä tahdollakaan näistä hankkeista ei löydy sel-laisia, jotka edes kehittäisi-vät sodassa menetettyjä alueita tai palvelisivat ko-alueiden palauttamista ta-kaisin Suomelle. Suomettu-minen voi siis edelleen hy-vin näissä paremmissa pii-reissä.

Listan hankkeiden sum-ma nousee kaikkiaan satoi-hin miljooniin euroihin. Budjetin mukaan 5 miljoon-nan kansalaisen Suomi lah-joiittaa noin 140 miljoonan kansa-vuosittain useita kymmeniä miljoonia euro-ja lähialueyhteistyön muo-dossa. Miksi näin tapahtuu? Venäjä on luonnonvaroi-ltaan maailman rikkain val-tio. Sen öljyrahasto on kymmeniä miljardeja dolla-reita ja valuuttavaranto lie-nee jo pitkälle toistasataa miljardia dollaria. Mihin Venäjä tarvitsee Suomen kymmeniä miljoonia lah-joitusrahoja, kun sillä on kymmeniä, satoja miljarde-ja käytettävissään?

Tarja Haloselta ja Matti Vanhaselta on syytä tiukas-ti tiedustella, jatkavatko he tätä samaa yksipuolista lah-joituslinjaa, jos heidät vali-taan nykyisiin virkoihinsa.

Suora lähialuelahjoitus on vuosittain nelisenkymmen-tä miljoonaa euroa. Sum-malla yksityinen yritystoi-minta työllistäisi erittäin merkittävän joukon ihm-iä.

Se mikä erityisesti karja-laisia harmittaa lähialuera-hoituksessa on, ettei ainoa-kaan projekti näytä millään tavoin liittyvän pakkoluo-vutetulle alueelle. Karjalan palautus merkitsee Suome-lle työtä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Ilman sitä Suomen ja Venäjän suhteis-ta ei koskaan tule todella luottamuksellisia.

Karjalaiset – ainakin eduskunnassa olevat poliiti-kot – lahjovat omien mait-tensa ryöstäjää vuosittain merkittävällä summalla omasta rahakukkarostaan verojen kautta. Tämä ei ehkä ole Tukholman synd-rooma, sitä voitaisiin kut-sua Karjala-syndroomaksi.

Parempaa Uutta Vuotta kaikille!

Uimosen Eino
Turusta

JK. Lisää naurun aiheita kalastajille.

Lähde: Karelia Klubi – lehti nro 9/2005, sivu 22

Arto Lahti: Suomalaiset omistavat yhä Karjalan maat

Joillakin suomalaisilla poliitikoilla näyttää olevan käsitys, että venäläiset omistaisivat pakkoluovu-tettujen alueitten maan ja kiinteistöt. Omistusoikeus on yksiselitteisesti suomala-laisilla.

Useat poliitikot näyttä-vät sotkevan kaksi asiaa eli rajan siirtymisen ja kiinteis-töjen omistusoikeuden siir-tymisen. Suomen valtio joutui Pariisin rauhansopi-muksessa 1947 pakon edes-sä hyväksymään rajan siir-tämisen nykyiseen paik-kaan. Suomen valtiolla ei ollut oikeutta - eikä luon-nollisesti mitään syytäkään - siirtää kansalaisten yksi-

tyistä omaisuutta Neuvos-toliitolle.

Neuvostoliitto oli syylli-nen sotiin, silti se otti Suo-melta alueita. Yleensä tä-män tyyppistä tapahtumaa kutsutaan ryöstöksi. Ryös-täjä sen paremmin kuin val-loittajakaan ei saa valloitta-maansa maahan ja tavaraan omistusoikeutta.

Emme elä enää rooma-laisen oikeuden aikakautta, jolloin sota ja valloitus oi-keuttivat pitämään valloite-tun alueen. Viimeistään Kansainliitto ja sen seura-lainen YK lopettivat roo-malaisen oikeuden.

Kansainvälisten sopi-musten mukaan, jos valloi-

tetaan toiselta alueita, on sodan jälkeen mahdollisim-man nopeasti vetäydyttävä niiltä pois. Alkuperäisillä asukkailla pitää olla vapaa oikeus palata kotiseudul-leen ja hyödyntää omai-suuttaan. Omistuksen osal-ta mm. YK:n ihmisoikeus-julistus ja sen 17. artikla ovat täysin yksiselitteisiä.

Suomalaisilla siviileillä olisi ollut mahdollisuus jää-dä Karjalaan omille asuin-sijoilleen. He eivät sitä teh-neet, koska jokainen suo-malainen tiesi, mikä kohta-lo heitä olisi odottanut. Kar-kotus Siperiaan jalkapati-kassa olisi ollut ehkä koh-talon helpoin osa.

Kiinteistöjen omistusoi-keuden siirto tapahtuu sivi-iliprosessien kautta. Mikke-lin arkistoista voi edelleen löytää kiinteistörekisterit, jotka kertovat Karjalan maiden oikeitten omistajien nimet. Suomalainen perin-töoikeus on kiinteistöasi-oissa perusrakenteeltaan hyvin selkeä, joten suku-polvien vaihtuminenkaan ei tuo muuta muutosta kuin li-sääntyneen edunsaajien joukon.

Ylivoimainen este on suomalaisesta näkökulmas-ta estänyt kiinteistöjen asianmukaisen hyväksi-käyttämisen ja toisaalta kiinteistöjen omistusoike-

uksien siirrot. Suomen val-tio ei ole vaatinut maksa-mattomien siirtoleimojen vuoksi omistusta itselleen. Eihän se myöskään ole jär-jestänyt mahdollisuutta siir-tojen toteuttamiseenkaan.

Pariisin rauhansopimuk-sen tekstistä ei löydy mi-tään mainintaa siitä, että yksityinen omaisuus olisi siirtynyt Neuvostoliitolle. Eikä se olisi ollut mahdol-listakaan, koska Suomen valtion olisi ensin pitänyt sosialisoida yksityinen omaisuus pakkoluovute-tiluilla alueilla. Siihen edus-kuntakaan tuskin olisi suos-tunut.

On mahdollista, että kan-

sainvälisessä oikeudessa jossain vaiheessa puidaan maitten takaisinsaantia sekä niitä vahinkoja, joita Neu-vostoliitto/Venäjä on aihe-uttanut Karjalan maille sa-moin kuin sitä vuokraa tai korvausta, joka kuuluu eva-koille heidän maittensa lait-tomasta hyväksikäytöstä yli 60 vuoden ajalta.

On myös hyvä muistaa Atlantin julistuksen periaat-teita. Niihin Neuvostoliitto-kin yhtyi. Julistuksen peri-aatteena on se, että sodan jälkeen raja palautetaan entiselle paikalleen. Näin on jo lukuisissa tapauksissa tehty.

TV1:n presidentinvaalikeskustelussa Parolassa 21.12.2005 ehdokkaat Arto Lahti ja Bjarne Kallis. Copyright: Wiolet Helne.

Eskon puumerkki

VIIKONLOPPU- ESITTELYSSÄ

14.-15.1. La 10-14
Su 12-15

FordKa
11.590,- sis.toimituskulut

Uuden FordFiestan

esittelevät teille Hurrikaanien pelaajat jotka jakavat koeajajille vapaalippuja kotiotteluun 29.1.

Ka mallisto alk. 10.990,-
Keskikulutus 6,2 l/100 km,
CO2-päästöt 147 g/km.

HURRIKAANIT - EAST VOLLEY

Fiesta, mallisto alkaen 15.700,-
+ toim.kulut
Keskikulutus 4,5-7,4 l/100 km,
CO2-päästöt 119-177 g/km.

**Tammikuussa
veloituksetta:**
Talvirengaspaketti uuden
Fiestan ostajalle.
Koskee vain tammikuussa 06 päätettyjä kauppia.

FordFocus ST
5-sylinteriä Turbo 225 hv
241 km/h 320 nm 6.8s

Focus ST

alkaen 37.500,-
+toim. kulut
Keskikulutus 9,3 l/100 km,
CO2-päästöt 224 g/km.

**MELLILÄN
Auto oy**

Škoda KOE ŠKODA-ILMIÖ

Škoda suosio Suomessa kasvaa kärkimerkeistä nopeimmin.* Kolmas perättäinen voimakkaan kasvun vuosi päättyi juuri - ja uusi on jo käynnissä. Suotta ei puhuta Škoda-ilmiöstä. Uuden vuoden kunniaksi haluamme esitellä **Fabia Combi Edition 100 -juhlamallin**, suursuosikiksi nousseen testivoittaja Octavian, kelien kuninkaan **Octavia Combi 4x4:n** sekä Škoda-malliston edustavan lippulaivan **Superb Active -erikoismallin**.

Uutuudet
ŠkodaFabia Combi Edition 100 alk.17.500,-
ŠkodaOctavia alk.22.590,-
ŠkodaSuperb Active alk. 30.590,-

www.skoda.fi

Škoda-malliston yhdistetty
EU-kulutus ja CO2-päästöt:
4.5-10.9l/100 km, 122-262 CO2 g/km
Kuvan autoissa erikoisvarusteet.

*Lähde: Tilastokeskus / AKE. Ensirekisteröinnit 2005

SUZUKI VITARAT myös koeajossa viikonloppuna!

Lamminkatu 39 LOIMAA • Puh. (02) 7636 710 • www.mellilanauto.fi

Erikoishammasteknikko MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ

Ystie 345, 32300 MELLILÄ
Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

Muistathan ilmoittajamme!

**LOIMAAN VIIALAN
KONDITORIA-KAHVIO**
Kauppalankatu 2, puh. 763 2001
Avoinna: Ma - pe 8.30-17

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Ruotsin kuningas määräsi kartanoihin keltaisen värin vuonna 1803.
2. 30.4.1945 Berliinissä valtakunnankanslian bunkkerissa
3. Alaska
4. valitusvirsi (profeetta Jeremiaan mukaan)
5. Afrikan pisin myrkyllinen käärme
6. lentoemäntä
7. vesi
8. Louhisaaressa kartanossa Askaisissa
9. Farah Diba Pahlavi
10. vuonna 79

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkisen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Asianajaja, varat. Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylämo
varatuomari Katri Nieminen
varatuomari Anne Röppänen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA

**LOIMAAN
MUSIIKKI**

Puh. 7622 950,
Oikokatu 3
Avoinna: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

Tarjoukset voimassa: perjantai - lauantai 13. - 14.1.2006.

Enemmän valinnanvaraa arkeen ja juhlaan!

**Spar Hunajamarinoidut
Broilerin fileepihvit**
560 g (8,91 kg)

4,99 rasia

**PYYNTITUORE
SUPERIOR
KIRJLOHI**

3,99 kg

**SUOMALAINEN
NAUDANPAISTI**
palana, kuutiaina,
suikaleina

5,99 kg

Kulta Katriina kahvi
500 g (4,58 kg)

2,29 pkt

**Snellman
Voileipäkinkku**
300 g (8,30 kg)

2,49 pkt

**HK
Porsaan sisäfileet**

9,90 kg

**Espanjan
Eldorado
klemeniitit**

1,49 kg

**Israelin
kirsikka-
tomaatit**
250 g

0,89 rasia
(3,56 kg)

Kotiuunin Pullat
480-630 g (5,60-4,27 kg)

2,69 ps

Hovi Tuorejuustot
200 g (9,95 kg)

1,99 rasia

RAPUMARINOITU SILLI

16,90 kg

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18,

**Ruokakauppa
Sinun makuusi**

SPAR

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISELTA**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
- kivi-istutustyöt
- Sormuksien
- valmistus
- Ja nyt myös
- lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)